

Ἱερὰ Μητρόπολις Δράμας

Ἡμερολόγιον

2022

Ἀφιερωμένον
εἰς τὸν ἑλληνισμόν
τῆς Μικρᾶς Ἀσίας

Ἔτος 16ον

Τί ἐστὶ Πατριάρχης;

«Ὁ Πατριάρχης ἐστὶν εἰκὼν ζῶσα
Χριστοῦ καὶ ἔμψυχος, δι' ἔργων
καὶ λόγων χαρακτηρίζουσα τὴν
ἀλήθειαν.

Τέλος αὐτῷ ἢ τῶν καταπεπιστευ-
μένων ψυχῶν σωτηρία καὶ τὸ ὑπὲρ
τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἐκδικήσεως
τῶν δογμάτων λαλεῖν ἐνώπιον βα-
σιλέως καὶ οὐκ αἰσχύνεσθαι».

«Ἐπαναγωγή», Νομικὸν Βιβλίον
Βασιλείου Μακεδόνοιο ὁ Λέοντος Σοφοῦ

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης
κ.κ. Βαρθολομαῖος

*Εἰς τὸν ἱερὸν κλῆρον
& τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανοὺς
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Δράμας εὐχόμεθα τὸ Νέον ῥῆτος*

2022

*ἀπὸ Θεοῦ
εὐλογημένον & εἰρηνικόν.*

† Δράμας Τῆς 22

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δράμας
κ.κ. Παῦλος

Πρόλογος

SMYRNA

Η θλιβερή επέτειος της συμπληρώσεως **έκατό ἐτῶν** **Ἀπό τήν Μικρασιατική καταστροφή** μᾶς προτρέπει σέ ἀναστοχασμό, περισυλλογή καί ἀποκάθαρση τῆς ἱστορίας ἀπό τήν σκουριά πού ἐπικάθησε πάνω τῆς λόγω τῶν παθῶν καί τῶν λαθῶν μας.

Γιά ἑκατό ὁλόκληρα χρόνια αἰτιώμεθα καί καταρώμεθα μόνο τοὺς Τούρκους γιά ὅσα τραγικά συνετελέσθησαν. Ξεχνᾶμε τοὺς ἠθικούς αὐτουργοὺς τοῦ δράματος, τοὺς ὁποίους θεωροῦμε φίλους καί προστάτες μας μέχρι σήμερα. Σέ μακρά τηλεγραφική συνομιλία στίς 27/28 Σεπτεμβρίου 1919 μέ τόν Ἀμπντούλ Κερίμ πασᾶ ὁ Μουσταφᾶ Κεμάλ πασᾶς ἐμπιστευτικά τοῦ ἀνακοινώνει ὅτι «οἱ Ἀμερικανοί, οἱ Γάλλοι, οἱ Ἴταλοί, καί τέλος αὐτοὶ οἱ Ἀγγλοὶ ἐπείσθησαν ὅτι ὁ λαός ἡμῶν εἶναι ἐν τῷ δικαίῳ καί ὅτι οἱ σκοποὶ αὐτοῦ εἶναι νόμιμοι (...) Τά ἐθνικά στρατεύματα – βέβαια περὶ τῆς φιλίας τῶν Ἀγγλῶν – εἶναι ἔτοιμα νά προβῶσιν ἀμέσως εἰς δράσιν». Καί ὅπως ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρῦσανθος ἀναφέρει, «τῇ ἐνόχῳ συνεργίᾳ δύο μεγάλων χριστιανικῶν Δυνάμεων τῆς Δύσεως κατὰ τὰ ἔτη 1919-1922 τό ἐθνικόν κίνημα τῶν Τούρκων τοῦ Μουσταφᾶ Κεμάλ πασᾶ συνεπλήρωσε τό ἔργον τῶν Νεοτούρκων (...), καί ἐπῆλθε κατὰ **Αὐγουστον τοῦ 1922 ἡ**

Μικρασιατική καταστροφή, καί ἐπηκολούθησεν **ἐν ἔτει 1923 ἡ ἀνταλλαγή τῶν πληθυσμῶν** καί ἡ ἐντεῦθεν ἐρήμωσις Πόντου, Μικρᾶς Ἀσίας καί Θράκης, καί ἡ καταστροφή ὁλοκλήρου Χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ».

Ὁ ἐκκλησιαστικός συγγραφέας Ἀριστείδης Πανώτης στὸν 3ο τόμο τοῦ «Συνοδικοῦ τῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι Ἐκκλησίας» πολὺ ὀρθά σημειώνει: «Οἱ συνέπειες τοῦ Α' Παγκοσμίου πολέμου ἦταν τραγικὲς γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα καί εἰδικὰ γιὰ τοὺς λαοὺς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς ὁποίας οἱ Ἑλληνορθόδοξοι ἐποιμαίνοντο ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ δεινὴ δοκιμασία ποὺ προκλήθηκε ἀπὸ τὸ 1914 μέχρι τὸ 1922 εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τοὺς διωγμούς, τίς σφαγές καί τὸν ἐξανδραποδισμό τῶν Ὀρθοδόξων χριστιανῶν, Ἑλλήνων τὴν καταγωγὴν, μέ κατάληξη τὴν Μικρασιατικὴ καταστροφὴ καί τὴν ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν. Χωρὶς ὑπερβολή ἡ καταστροφὴ αὐτὴ ξεπέρασε καί αὐτὴν τὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1453.

Οἱ ἱεροὶ τόποι τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τὰ ἱερά προσκυνήματα τῶν Ὀρθοδόξων, ἀκμαιότατες καί περιλάλητες μητροπόλεις μεταβλήθηκαν σὲ ἐρείπια καί νεκρώθηκαν «κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος».

Τὸ ἀνά χεῖρας ἡμερολόγιο παρουσιάζει τὸν **Ἑλληνισμό τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί τὰ ἐπιτεύγματά του**. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρω ὅτι στίς ἀκτές τοῦ κόλπου τῆς Κίου τῆς Προποντίδας ὑπῆρχαν μέχρι τῆ Μικρασιατικῆ κα-

ταστροφή κωμοπόλεις καί χωριά μέ πληθυσμό κατά συντριπτική πλειοψηφία έλληνικό. Ἡ Κίος εἶχε 17.725 κατοίκους, ἀπό τούς ὁποίους οἱ 16.800 ἦταν Ἕλληνες. Εἶχε πέντε ἐκκλησίες καί τρία σχολεῖα. Τά Μουδανιά μέ 5.900 κατοίκους εἶχαν 4.000 Ἕλληνες. Εἶχαν τρεῖς ἐκκλησίες καί ἕξι ἑλληνικά σχολεῖα. Ἡ Πάνορμος μέ 3.500 κατοίκους εἶχε 2.000 Ἕλληνες. Ἡ Συγή μέ 3.500 κατοίκους εἶχε 3.000 Ἕλληνες. Ἐκεῖ γεννήθηκε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Κωνσταντίνος ὁ Στ'. Τό Νεοχώρι εἶχε ὅλους τούς κατοίκους Ἕλληνες. Τό Παλλαδάρι εἶχε 3.000 κατοίκους ὅλους Ἕλληνες. Ἡ Μυσόπολις εἶχε 1.500 κατοίκους ὅλους Ἕλληνες. Ὁλος αὐτός ὁ πολιτισμός πού ἀποτελοῦσε «χρυσό περιδέραιο μαργαριτῶν καί σαπφειρῶν» δέν ὑπάρχει πιά γιά τόν Ἑλληνισμό.

Ὅμως «θρήνου ὁ καιρός πέπαυται». **Ἄς θαυμάσουμε τά κατορθώματα τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ**, ἃς ἐμπνευσθοῦμε ἀπό αὐτά, μήπως συνέλθουμε καί ἀνατάξουμε τίς πνευματικές μας δυνάμεις γιά τό καλό τῆς Ἑλλάδος. Τό ξεκαθάρισμα τοῦ παρελθόντος εἶναι ἔμπροη μέν, εὐεργετική δέ διαδικασία πού ἀποτρέπει τήν ἐπανάληψη τῶν θλιβερῶν γεγονότων. Ὅσοι θυμοῦνται, ὑπενθυμίζουν καί ἀρνοῦνται τήν σιωπή, αὐτοί βρίσκονται στό προσκήνιο τῆς ἱστορίας εἴτε τό γνωρίζουν εἴτε ὄχι. Ὅσα συνέβησαν πρὶν ἀπό ἑκατό χρόνια δέν μποροῦν νά πεταχθοῦν στόν κάλαθο ἀχρήστων τῆς Ἱστορίας, διότι, σύμφωνα μέ τόν ἀκαδημαϊκό καί ἀκτιβιστή γιά τά ἀνθρώπινα δικαιώματα Ἀριελ Ντόρφμαν «ἴσως τελικά

τό παρελθόν δέν δολοφονεῖται τόσο εὐκόλα, ὅσο θά ἤθελαν νά ἐξαγγείλουν κάποιοι ἀπό αὐτοὺς πού βρίσκονται στήν ἐξουσία. Τό μυστικό φῶς τῶν ἀνδρῶν καί τῶν γυναικῶν πού ἔδωσαν τίς ζωές τους γιά ὅσα πίστευαν δέν μπορεῖ νά ἐξαλειφθεῖ ὁλότελα. Ὁχι, ὅσο σέ αὐτόν τόν κόσμο ὑπάρχει κάποιος πού εἶναι πρόθυμος νά τοὺς θυμηθεῖ καί νά τοὺς ἀναστήσει. Αὐτό ἀπό μόνο του ἀρκεῖ. ἓνα πρόσωπο πού κράζει μέσα σέ μιά ἡθική ἐρημιά... Μερικές φορές εἶναι σωστό νά ὀνειρεύεσαι τό ἀδύνατο, νά ζητᾷς τό ἀδύνατο, νά κράξεις γιά τό ἀδύνατο. Ὑπάρχει ἡ πιθανότητα ἡ ἱστορία νά ἀκούει. Ὑπάρχει ἡ πιθανότητα ἡ ἱστορία νά ἀπαντήσει».

Μέ τίς σκέψεις αὐτές καί μέ τό βλέμμα στραμμένο πρὸς τήν ἱερὰ σκιά τοῦ προκατόχου μου **ἀγίου ἱερομάρτυρος Χρυσοστόμου**, τοῦ ὁποίου τά τίμια αἵματα κατήρδυσαν τήν Σμυρναϊκή γῆ, καί τά ἱερὰ λείψανα ἀγιάζουν τήν γῆ τῆς Ἰωνίας, συμμετέχει καί ἡ μαρτυρική Μητρόπολις Δράμας στήν ἑκατονταετηρίδα ἀπό τήν ἀναγκαστική ἐξοδο τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους ἀπό τήν τρισχιλιετῇ κοιτίδα του.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Δ Δράμας Τσάντζα
† Ο ΔΡΑΜΑΣ ΠΑΥΛΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2022

1	Σ	† ΠΕΡΙΤΟΜΗ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ. Βασιλείου Μεγάλου, Έμμελεις
2	Κ	† ΠΡΟ ΤΩΝ ΦΩΤΩΝ . Σιλβέστρου μ., Σεραφεΐμ Σάρωφ
3	Δ	Μαλαχίου προφήτου, Γορδίου, Θωμαΐδος
4	Τ	Σύναξις τῶν 70 Ἀποστόλων, Θεοκτίστου μάρτυρος
5	Τ	Θεοπέμπτου & Θεωνά μαρτύρων, Συγκλητικής όσίας (νηστεία)
6	Π	† ΤΑ ΑΓΙΑ ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ
7	Π	† Σύναξις τοῦ Προδρόμου καί Βαπτιστοῦ Ἰωάννου
8	Σ	Γεωργίου Χοζεβίτου, Δομνίκης, Κύρου & Αττικοῦ
9	Κ	† ΜΕΤΑ ΤΑ ΦΩΤΑ . Πολυεύκτου, Εὐστρατίου, Ἀντωνίνης μ.
10	Δ	† Γρηγορίου Νύσσης, Δομετιανοῦ Μελιτινῆς
11	Τ	† Θεοδοσίου Κοινοβιάρχου, Ἀγαπίου, Νικηφόρου
12	Τ	Τατιανῆς, Εὐθασίας, Μερτίου & Πέτρου μαρτύρων
13	Π	Ἑρμούλου, Στρατονίκου μ., Μαξίμου Καυσοκαλυβίτου
14	Π	Ἀγνῆς, τῶν ἐν Σινᾷ καί Ραϊθῷ ἀναιρεθέντων Πατέρων, Νίνας
15	Σ	Παύλου Θηβαίου, Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου
16	Κ	† ΙΒ' ΛΟΥΚΑ (δέκα λεπρῶν) . Προσκ. ἄλυσ. ἀπ. Πέτρου, Πευσίππου
17	Δ	† Ἀντωνίου Μεγάλου, Ἀντωνίου Βεροίας, Γεωργίου ἐν Ἰωαννίνοις
18	Τ	† Ἀθανασίου καί Κυρίλλου Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας
19	Τ	Μάρκου Ἐφέσου Εὐγεν., Μακαρίου Αἰγ., Μακαρίου Καλογερά
20	Π	† Εὐθυμίου Μεγάλου, Εὐσεβίου, Ζαχαρίου Ἀρτης
21	Π	† Ἀγίου Μεγαλομάρτυρος Εὐγενίου τοῦ Τραπεζουντίου
22	Σ	Τιμοθέου ἀποστόλου, Ἀναστασίου Πέρσου, Ἰωσήφ Κρητός
23	Κ	† ΙΔ' ΛΟΥΚΑ (τυφλοῦ) . Κλήμεντος, Ἀγαθαγγέλου μ., Διονυσίου Ὁλ.
24	Δ	Ξένης ός., Βαβύλα, Ζωσιμά ός., Νεοφύτου Ἐγκλειστοῦ
25	Τ	† Γρηγορίου Θεολόγου, Αὐξεντίου νεομ., Μαργαρίτας
26	Τ	Ξενοφώντος & οικογενείας, Ἀμωνά ός., Θεοδώρου Στουδίτου
27	Π	† Ἀνακμ. λειψ. Ἰωάννου Χρυσσοστόμου, Κλήμεντος, Μαρκιανῆς
28	Π	Ἐφραίμ Σύρου, Παλλαδίου καί Ἰακώβου όσίων, Χάριτος
29	Σ	Ἄνακ. λειψ. Ἰγνατίου Θεοφόρου, Δημητρίου νεομ. Χιοπολίτου
30	Κ	† ΙΕ' ΛΟΥΚΑ. Τριῶν Ἱεραρχῶν (Ἑορτή Παιδείας) , Θεοφίλου νέου μ.
31	Δ	Κύρου-Ἰωάννου Ἀναργύρων, Ἀθανασίας μ., Ἡλιοῦ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Κυριακῶν & Μεγάλων Ἑορτῶν

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΗΧΟΣ ΕΩΘΙΝΟΝ
1	Κολ. β' 8-12	Λουκ. β' 20-21, 40-52	Περιτομῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ
2	Β' Τιμ. δ' 5-8	Μάρκ. α' 1-8	γ' ΣΤ'
6	Τίτ. β' 11-14, γ' 4-7	Ματθ. γ' 13-17	Θεοφανείων
7	Πράξ. ιθ' 1-8	Ἰωάν. α' 29-34	Συν. Ἰωάννου Προδρόμου
9	Ἐφεσ. δ' 7-13	Ματθ. δ' 12-17	δ' Ζ'
16	Κολ. γ' 4-11	Λουκ. ιζ' 12-19	πλ. α' Η'
18	Ἐβρ. ιγ' 7-16	Ματθ. ε' 14-19	Ἀθανασίου & Κυρίλλου
23	Α' Τιμ. α' 15-17	Λουκ. ιη' 35-43	πλ. β' Θ'
25	Ἐβρ. ζ' 26 - η' 2	Ἰωάν. ι' 9-16	Γρηγορίου Θεολόγου
27	Ἐβρ. ζ' 26 - η' 2	Ἰωάν. ι' 9-16	Ἰωάννου Χρυσοστόμου
30	Ἐβρ. ιγ' 7-16	Λουκ. ιθ' 1-10	βαρύς Ι'

Ἑορτάζοντες Ἱεροί Ναοί

- 7/1** Ἱ.Ν. Τιμίου Προδρόμου Ἀργυρουπόλεως.
- 17/1** Ἱ.Ν. Ἀγίας Εἰρήνης Δράμας.
- 18/1** Ἱ.Ν. Ἀγίου Ἀθανασίου Δοξάτου, Καλαμπακίου, Πετρούσης.
- 21/1** Ἱ.Ν. Ἀγίου Εὐγενίου Ἀρκαδικοῦ.
- 30/1** Ἱ.Ν. Ἀγ. Τριῶν Ἱεραρχῶν Πηγαδίων.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2022

1	Τ	☿	Τρύφωνος, Περπέτουας μ., Βασιλείου Θεσ., Ἀναστασίου Ναυπλίου
2	Τ		† Ὑπαπαντῆ Σωτῆρος Χριστοῦ, Ἰορδάνου Τραπεζουντίου
3	Π		Συμεών Θεοδ., Ἀννης πρ., Ἰωάννου, Νικολάου & Σταματίου ἐκ Σπετσῶν νεομ.
4	Π		Ἰσιδώρου Πηλουσιώτου, Νικολάου ὁμ., Ἀβραμίου
5	Σ		Ἀγάθης, Πολυεύκτου Κων/λεως, Θεοδοσίου ἐν Σκοπέλῳ
6	Κ		† ΙΖ΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Χαναναίας). Φωτίου Πατρ. Κων/λεως, Βουκόλου
7	Δ		Παρθενίου Λαμψάκου, Λουκά ὁσίου
8	Τ	☿	Ζαχαρίου προφ., Θεοδώρου στρατηλάτου, Μάρθας & Μαρίας μ.
9	Τ		† Ἀνακομιδῆ λειψάνων ὁσίου Γεωργίου, Νικηφόρου μάρτ.
10	Π		† Χαράλαμπος ἱερομ., Ἀναστασίου, Ζήνωνος ταχυδρόμου
11	Π		Βλασίου ἱερομάρτυρος, Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης
12	Σ		Μελετίου Ἀντιοχείας, Ἀντωνίου Κων/λεως, Χρήστου κηπουροῦ
13	Κ		† ΙΣΤ΄ ΛΟΥΚΑ (Τελ. & Φαρισαίου). Ἀκύλα & Πρισκίλλης ἀπ. (ἀρχὴ Τριῳδίου)
14	Δ		Αὐξεντίου, Ἀβραάμ, Μάρωνος, Νικολάου
15	Τ		Ὀνησίμου ἀποστ., Εὐσεβίου, Ἀνθίμου ὁσίου τοῦ ἐν Χίῳ
16	Τ	☿	Παμφίλου μάρτ. καί τῶν σὺν αὐτῷ, Φλαβιανοῦ Πατρ. Κων/λεως
17	Π		Θεοδ. Τήρωνος, Θεοδώρου Μυτιλήνης νεομ., Πουλχερίας
18	Π		Λέοντος ἐπισκόπου Ρώμης, Ἀγαπητοῦ ἐπισκόπου Σιναίου
19	Σ		Ἀρχίππου, Φιλήμονος ἀποστ., Φιλοθέης Ἀθηναίας
20	Κ		† ΙΖ΄ ΛΟΥΚΑ (Ἀσώτου). Λέοντος ἐπ. Κατάνης, Βησσαρίωνος
21	Δ		Τιμοθέου ἐν Συμβόλοις, Εὐσταθίου Ἀντιοχ., Ἰωάννου Κων/λεως
22	Τ		Εὐρεσις λειψ. μάρτ. ἐν τοῖς Εὐγενίου, Βαραδάτου, Θαλασσίου ὁσ.
23	Τ		Πολυκάρπου Σμύρνης, Γοργονίας, Δαμιανοῦ ὁσίου
24	Π	☿	† Α΄-Β΄ εὐρεσις κεφαλῆς Ἰωάννου Προδρόμου
25	Π		Ταρασίου Κων/λεως, Ρηγίνου ἐπ. Σκοπέλου, Ἀλεξάνδρου Θράκης
26	Σ		† Ψυχασάββατον. Πορφυρίου Γάζης, Φωτεινῆς Σαμαρ., Θεοκλήτου
27	Κ		† ΑΠΟΚΡΕΩ (Κρίσεως). Προκοπίου Δεκαπολίτου, Ἐφραίμ Κατουνακίτου
28	Δ		Βασιλείου ὁμ., Προτερίου Ἀλεξ., Βάρσου, Κυράννης νεομάρτυρος

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Κυριακῶν & Μεγάλων Ἑορτῶν

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΗΧΟΣ ΕΩΘΙΝΟΝ
2	Ἐβρ. ζ' 7-17	Λουκ. β' 22-40	Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου
6	Β' Κορ. στ' 16 – ζ' 1	Ματθ. ιε' 21-28	πλ. δ' ΙΑ'
10	Β' Τιμ. β' 1-10	Ἰωάν. ιε' 17 – ιστ' 2	Ἁγίου Χαραλάμπους
13	Β' Τιμ. γ' 10-15	Λουκ. ιη' 10-14	α' Α'
20	Α' Κορ. στ' 12-20	Λουκ. ιε' 11-32	β' Β'
26	Α' Θεσ. δ' 13-17	Λουκ. κα' 8-9, 25-27, 33-36	Ψυχосαββάτου
27	Α' Κορ. η' 8 - θ' 2	Ματθ. κε' 31-46	γ' Γ'

Ἑλληνικά σχολεῖα στὴ Σινασό τῆς Καππαδοκίας

Ἑορτάζοντες Ἱεροί Ναοί

2/2 Ἱ. Μονή Ἀναλήψεως - Ταξιάρχες (Σίψα).

9/2 Ἱ. Μονή Ἀναλήψεως - Ταξιάρχες (Σίψα).

Ἀνακομιδὴ λειψάνων ὁσίου Γεωργίου.

10/2 Ἱ. Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου Καλοῦ Ἀγροῦ.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2022

1	Τ	Εύδοκίας όσ., Μαρκέλλου & Αντωνίνης μ., Ἀγαπίου
2	Θ	Ἑσυχίου, Συγκλητικού, Εὐθαλίας μ., Νικολάου Πλανά, Ἰωακείμ
3	Π	Εὐτροφίου, Κλεονίκου, Βασιλίσκου μαρτ.
4	Π	Γερασίμου Ἰορδαν., Παύλου & Ἰουλιανῆς, Γρηγορίου Ἀσσου
5	Σ	Κόνωνος, Εὐλογίου, Ἀρχελάου, Εὐλαμπίου
6	Κ	† ΤΥΡΙΝΗΣ. Τῶν ἐν Ἀμορίῳ 42 μ., Εὐρεσις Τιμίου Σταυροῦ
7	Δ	† Καθαρά Δευτέρα. Τῶν ἐν Χερσῶνι ἱερομ., Λαυρεντίου όσ.
8	Τ	Θεοφυλάκτου Νικομηδείας, Ἑρμοῦ ἀποστ., Δομετίου
9	Τ	† Τεσσαράκοντα μαρτύρων τῶν ἐν Σεβαστείᾳ, Καισαρίου θαυμ.
10	Π	Κοδράτου, Ἀναστασίας Πατρ., Μιχαήλ Μαυρουδῆ
11	Π	† Α΄ Χαιρετισμοί. Σωφρονίου Ἱεροσ., Θεοδώρας Ἀρτης
12	Σ	† Ἀνάμν. διὰ κολλύβων θαύματος ἁγ. Θεοδώρου, Γρηγορίου Διαλόγου
13	Κ	† Α΄ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Ὁρθοδοξίας). Ἀνακ. λειψ. Νικηφόρου Κων/λεως
14	Δ	Βενεδίκτου όσιου, Εὐσχήμονος ἐπισκ. Λαμπάκου
15	Τ	Ἀγαπίου, Ἀριστοβούλου ἀπ., Μανουήλ Κρήτης
16	Τ	Σαββίνου, Ἰουλιανοῦ μ., Χριστοδοῦλου ἐν Πάτμῳ
17	Π	Ἀλεξίου ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, Θεοστηρίκτου όμολ.
18	Π	† Β΄ Χαιρετισμοί. Κυρίλλου Πατρ. Ἱεροσολύμων, Τροφίμου μάρτ.
19	Σ	Χρυσάνθου & Δαρείας μαρτ., Κλαυδίου
20	Κ	† Β΄ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Γρηγορίου Παλαμᾶ). Τῶν ἐν τῇ μονῇ ἁγ. Σάββα ἀναιρ.
21	Δ	Ἰακώβου, Θωμᾶ Πατρ. Κων/λεως, Φιλήμονος καὶ Δομνίνου
22	Τ	Βασιλείου Ἀγκύρας, Καλλινίκης μ., Δροσίδος
23	Τ	Νίκωνος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 199 μαρτ., Λουκά νεομ.
24	Π	Ἀρτέμονος ἐπ. Σελευκείας, Παρθενίου Πατρ. Κων/λεως
25	Θ	† ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ (Ἑθνικὴ ἐορτῇ). Γ΄ Χαιρετισμοί
26	Σ	Σύναξις ἀρχαγγέλου Γαβριήλ, τῶν ἐν Γοτθίᾳ μαρτύρων
27	Κ	† Γ΄ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Σταυροπροσκυνήσεως). Ματρώνης ἐν Θεσ/νίκῃ
28	Δ	Ἰλαρίωνος τοῦ νέου ἡγουμ. Πελεκητῆς, Ἠρωδῶνος ἀποστ.
29	Τ	Μάρκου Ἀρεθουσίων, Ἰωνᾶ, Βαραχισίου μ.
30	Τ	Ἰωάννου Κλίμακος, Ζαχαρίου Κορίνθου, Εὐβούλης μάρτ.
31	Π	Υπατίου ἐπισκόπου Γαγγρῶν, Ἀκακίου όμολογητοῦ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Κυριακῶν & Μεγάλων Ἑορτῶν

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΗΧΟΣ ΕΩΘΙΝΟΝ
6	Ρωμ. ιγ' 11 – ιδ' 4	Ματθ. στ' 14-21	δ' Δ'
9	Ἐβρ. ιβ' 1-10	Ματθ. κ' 1-16	Τεσσαρ. Μαρτύρων
12	Β' Τιμ. β' 1-10	Μάρκ. β' 23 – γ' 5	Ἀγίου Θεοδώρου
13	Ἐβρ. ια' 24-26, 32-40	Ἰωάν. α' 44-52	πλ. α' Ε'
20	Ἐβρ. α' 10 - β' 3	Μάρκ. β' 1-12	πλ. β' ΣΤ'
25	Ἐβρ. β' 11-18	Λουκ. α' 24-38	Εὐαγγελ. Θεοτόκου
27	Ἐβρ. δ' 14 - ε' 6	Μάρκ. η' 34 - θ' 1	βαρύς Ζ'

Εορτάζοντες Ἱεροί Ναοί

12/3 Ἱ.Ν. Ἀγ. Θεοδώρων Πρινολόφου.

25/3 Ἱ.Ν. Εὐαγγ. Θεοτόκου Δράμας, Βαθυσπήλου, Καλαμῶνος, Κάτω Κεφαλαρίου.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2022

1	Π	✠	† Δ' Χαιρετισμοί. Μαρίας Αιγυπτίας, Γερωντίου & Βασιλείδου μ.
2	Σ		Τίτου όσ., Θεοδώρας, Εύθαλίας παρθένων
3	Κ		† Δ' ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Ίωάννου Κλίμακος). Νικήτα όμολ., Ίωσήφ ύμνογ.
4	Δ		Γεωργίου έν Μαλεῶ, Ζωσιμᾶ, Θεωνᾶ, Νικήτα έν Σέρραις ιερ.
5	Τ		Κλαυδίου, Νικηφόρου μάρτ., Διοδώρου, Θεοδώρας έν Θεσνίκη
6	Τ		† Ο Μέγας Κανών. Εύτυχίου Κων/λεως, Γρηγορίου Σιναΐτου
7	Π		Καλλιστοπίου, Γεωργίου επίσκ. Μυτιλήνης, Σάββα τοῦ έν Καλύμνω
8	Π		† Ακάθιστος ὕμνος. Ἡρωδίωνος, Ρούφου, Ἀγάβου, Ἑρμοῦ ἀπ.
9	Σ	☩	Εὐψυχίου μάρτ., Βαδίου ιερομάρτυρος
10	Κ		† Ε' ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Μαρίας Αιγυπτίας). Γρηγορίου Ε', Σοφοκλέους, Δημοσθένους
11	Δ		Ἀντίπα επ. Περγάμου, Τρυφαίνης τῆς έν Κυζίκῳ
12	Τ		Βασιλείου επ. Παρίου όμολ., Σεργίου Κων/λεως, Ἀνθούσης όσίας
13	Τ		Μαρτίνου Ρώμης όμολ., Θεοδοσίου καί Ζωΐλου μαρτ.
14	Π		Ἀριστάρχου, Πούδη, Τροφίμου, Θωμαΐδος μ.
15	Π		Κρήσκεντος μ., Λεωνίδου ιερομ. επ. Ἀθηνών
16	Σ	☩	† Ἀνάστασις Λαζάρου. Ἀγάπης, Χιονίας, Εἰρήνης, Χαρίσσης, Νίκης
17	Κ		† ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ. Συμεών ιερομ. επ. Περσίδος, Μακαρίου Κορίνθου Νοταρά
18	Δ		† Μ. ΔΕΥΤΕΡΑ. Ίωσήφ τοῦ Παγκάλου, Σάββα Στρατηλάτου
19	Τ		† Μ. ΤΡΙΤΗ. Τῶν Δέκα Παρθένων, Παφνουτίου ιερομ., Τρύφωνος Κων/λεως
20	Τ		† Μ. ΤΕΤΑΡΤΗ. Τῆς ἀλειψάσης τόν Κύριον μύρω, Ζακχαίου ἀποστ.
21	Π		† Μ. ΠΕΜΠΤΗ. Ο Μυστικός Δείπνος.
22	Π		† Μ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ. Τά Ἁγία Πάθη τοῦ Κυρίου.
23	Σ	☩	† Μ. ΣΑΒΒΑΤΟΝ. Ἡ εἰς Ἄδου Κάθοδος τοῦ Κυρίου.
24	Κ		† ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου.
25	Δ		† Δευτέρα Διακαιν., Γεωργίου μεγαλομάρτ. τοῦ τροπαιοφόρου
26	Τ		† Τρίτη Διακαιν., Μάρκου εὐαγγελιστοῦ, Ραφαήλ, Νικολάου, Εἰρήνης μ.
27	Τ		Συμεών ιερομ. επ. Ἱεροσολύμων συγγενούς Κυρίου, Εὐλογίου
28	Π		Τῶν έν Κυζίκῳ 9 μαρτύρων, Μέμνονος όσ., Θεόγγιδος
29	Π		† Ζωοδόχου Πηγῆς, Ἰάσονος, Σωσιπάτρου ἀπ., Κερκύρας μ.
30	Σ	☩	† Ἰακώβου ἀποστ., Κλήμεντος, Δονάτου επίσκ., Ἀργυρῆς νεομάρτ.

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Κυριακῶν & Μεγάλων Ἑορτῶν

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΗΧΟΣ ΕΩΘΙΝΟΝ
3	Ἐβρ. στ' 13-20	Μάρκ. θ' 17-31	πλ. δ' Η'
10	Ἐβρ. θ' 11-14	Μάρκ. ι' 32-45	α' Θ'
16	Ἐβρ. ιβ' 28 – ιγ' 8	Ἰωάν. ια' 1-45	Ἀναστάσεως Λαζάρου
17	Φιλιπ. δ' 4-9	Ἰωάν. ιβ' 1-18	Βαΐων
24	Πράξ. α' 1-8	Ἰωάν. α' 1-17	α' –
25	Πράξ. ιβ' 1-11	Ἰωάν. α' 18-28	Ἀγ. Γεωργίου Τροπαιοφ.
29	Πράξ. γ' 1-8	Ἰωάν. β' 12-22	Ζωοδόχου Πηγῆς

Ἑορτάζοντες Ἱεροί Ναοί

- 3/4** Ἱ.Ν. Ἀγίου Νικολάου Δράμας. Δ' Κυριακή Νηστειῶν. Λιτάνευσις ἐν τῇ πόλει τῆς Δράμας τῶν ἱερῶν λειψάνων τοῦ ὁσίου Γεωργίου τοῦ ὁμολογητοῦ.
- 16/4** Ἱ.Ν. Ἀγίου Λαζάρου Κουδουνίων.
- 25/4** Ἱ.Ν. Ἀγίου Γεωργίου Καλαμπακίου, Κοκκινογείων, Κουδουνίων, Κυργίων (Ἀγάπη), Μοναστηρακίου, Νέας Ἀμισοῦ, Νικηφόρου, Ξηροποτάμου, Πλατανοβρύσεως, Πρασινάδας, Σιδηρονέρου, Σιταγρῶν, Τείχους, Φτελιᾶς, Φωτολίβους, Χαμοκεράσων, Μαυροκορδάτου, Αἰγείρου, Ἀθονοκάστρου, Παπάδων.
- 26/4** Ἱ.Ν. Ἀγ. Ραφαήλ, Νικολάου καί Εἰρήνης Πανοράματος Δράμας.
- 27/4** Ἱερὸς Μητροπολιτικὸς Ναός. Σύναξις Ὑπεραγίας Θεοτόκου Πορταϊτίσσης.
- 29/4** Ἱ.Ν. Ζωοδόχου Πηγῆς Πλατανιάς, Καλλιφύτου.

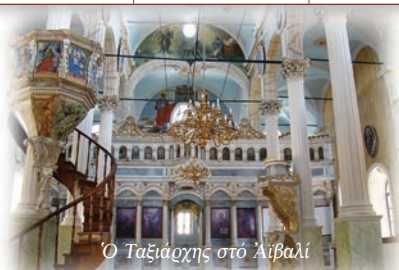
ΜΑΪΟΣ 2022

1	Κ	† ΘΩΜΑ. 172' Όσιμ. Εικοσιφοινίσσης , 'Ιερεμίου πρ.,
2	Δ	† Ανακ. λειψ. Μεγ. Άθανασίου , Ματρώνης, 'Εσπέρου, Ζωής μ.
3	Τ	Τιμοθέου & Μαύρας, Πέτρου 'Αργους, Θεοφάνους Περιθεωρίου
4	Τ	'Ιλαρίου θαυματουργού, Νικηφόρου 'Αθωνίτου, Πελαγίας μάρτ.
5	Π	† Ειρήνης μεγαλομάρτυρος , Εύθυμίου Μαδύτου, 'Εφραίμ όσιμ.
6	Π	'Ιώβ πολυάθλου, Σεραφείμ όσ., Σοφίας Κλεισούρας
7	Σ	Τοῦ ἐν οὐρανῷ φανέντος σημ. Τ. Σταυροῦ, Νείλου Μυροβλύτου
8	Κ	† ΤΩΝ ΜΥΡΟΦΟΡΩΝ. 'Ιωάννου τοῦ Θεολόγου , Ἀρσενίου Μεγάλου
9	Δ	'Ησαίου προφ., Χριστοφόρου μ., 'Ιερωνύμου Σιμωνοπεριτίτου
10	Τ	Σίμωνος άπ. Ζηλωτοῦ, Λαυρεντίου όσιού τοῦ Μεγαρέως
11	Τ	Κυρίλλου & Μεθοδίου Θεσ/νίκης τῶν ίσαποστ., Μωκίου ιερομάρτ.
12	Π	'Επιφανίου Κύπρου, Γερμανοῦ Κων/λεως, 'Ιωάννου νεομ.
13	Π	Γλυκερίας μ., Σεργίου όμ., Εὐθυμίου όσ., Πausικάκου έπ. Συνάδ.
14	Σ	'Ισιδώρου Χίου, Θεράποντος ιερομ., Λεοντίου Πατρ. 'Ιεροσολύμων
15	Κ	† ΠΑΡΑΛΥΤΟΥ . Παχωμίου Μεγάλου, Ἀχιλλίου έπ. Λαρίσης
16	Δ	☩ Θεοδώρου ήγ., Αὐδᾶ καί Αὐδήσοῦ ιερομ., Γεωργίου Μυτιλήνης
17	Τ	Ἀνδρονίκου & 'Ιουνίας άπ., Νικολάου τοῦ έκ Μετσόβου νεομ.
18	Τ	† Μεσοπεντηκοστής , Πέτρου, Διονυσίου, 'Ηρακλείου, Θεοδότου
19	Π	Πατρικίου Προύσης, Κόνωνος, Μενάνδρου, Πολυαίνου
20	Π	Θαλλελαίου μάρτ., Νικήτα Χίου, Λυδίας Φιλιππησίας
21	Σ	† Κωνσταντίνου καί 'Ελένης ίσαποστόλων
22	Κ	☩ † ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΔΟΣ . Βασιλίσκου μάρτ., Δημητρίου & Παύλου νεομ.
23	Δ	Μιχαήλ Συνάδων, Συνεσίου Κύπρου, Μαρίας Κλωπᾶ μυροφόρου
24	Τ	Συμεών όσ., 'Ιλαρίωνος, Μελετίου καί 11.208 μ.
25	Τ	† Γ' εὐρεσις τιμίας Κεφαλῆς Τιμίου Προδρόμου
26	Π	Κάρπου & Αλφαίου έκ τῶν 70, Ἀβερκίου
27	Π	'Ιωάννου Ρώσου, Θεράποντος & 'Ελλαδίου ιερομ.
28	Σ	Εὐτυχούς, 'Ελικωνίδος μ., Ἀνδρέου σαλοῦ
29	Κ	† ΤΥΦΛΟΥ . Θεοδοσίας, Ὑπομονῆς όσ., 'Ιωάννου (Νάννου)
30	Δ	☩ 'Ισαακίου ήγουμ. Μονῆς Δαλμάτων, Ρωμανοῦ μ., Βαρλαάμ όσ.
31	Τ	Ερμείου άποστόλου, Εὐσεβίου, τῶν ἐν Ἀσκάλωνι μαρτύρων

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Κυριακῶν & Μεγάλων Ἑορτῶν

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΗΧΟΣ ΕΩΘΙΝΟΝ
1	Πράξ. ε' 12-20	Ἰωάν. κ' 19-31	- Α
2	Ἐβρ. ιγ' 7-16	Ματθ. ε' 14-19	Ἀνακ. λειψ. Μεγ. Ἀθανασίου
8	Α' Ἰωάν. α' 1-7	Μάρκ. ιε' 43 - ιστ' 8	β' Δ'
15	Πράξ. θ' 32-42	Ἰωάν. ε' 1-15	γ' Ε'
18	Πράξ. ιδ' 6-18	Ἰωάν. ζ' 14-30	Μεσοπεντηκοστής
21	Πράξ. κστ' 1,12-20	Ἰωάν. ι' 1-9	Ἀγ. Κων/νου & Ἑλένης
22	Πράξ. ια' 19-30	Ἰωάν. δ' 5-42	δ' Ζ'
29	Πράξ. ιστ' 16-34	Ἰωάν. θ' 1-38	πλ. α' Η'

Ὁ Ταξιάρχης στό Ἀϊβαλί

Ἑορτάζοντες Ἱεροί Ναοί

- 1/5** Ἱ.Μ. Εἰκοσιφοινίσσης. Τῶν ἁγίων 172 ὁσιομαρτύρων τῶν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀναιρεθέντων.
- 2/5** Ἱ.Ν. Ἁγίου Ἀθανασίου Δοξάτου, Πετρούσης.
- 5/5** Ἱ.Ν. Ἁγίας Εἰρήνης Δράμας.
- 21/5** Ἱ.Ν. Ἀγ. Κωνσταντίνου καί Ἑλένης Δράμας, Παρανεστίου, Μεγαλοκάμπου, Παλιαμπέλων, Ἄνω Κεφαλαρίου.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2022

1	Τ	† Απόδοσις Πάσχα. Ἰουστίνου φιλοσόφου καὶ μάρτυρος
2	Π	† ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ. Νικηφόρου Κων/λεως, Κων/νου ἐξ Ἀγαρινῶν
3	Π	Λουκιλιανοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, Παύλης μάρτ.
4	Σ	Μάρθας καὶ Μαρίας ἀδελφῶν Λαζάρου, Μητροφάνους Κων/λεως
5	Κ	† ΠΑΤΕΡΩΝ Α΄ ΟΙΚ. ΣΥΝΟΔΟΥ. Δωροθέου Τύρου, Μάρκου Χίου
6	Δ	Ἰλαρίωνος ἡγουμ. Μονῆς Δαλμάτων, Ἀττάλου ὁσίου θαυματουργοῦ
7	Τ	Θεοδότου ἱερ. Ἀγκύρας, Σεβαστιανῆς, Ζηναΐδος
8	Τ	Ἀνακ. λειψ. Θεοδώρου Στρατηλάτου, Καλλιόπης μ., Θεοφάνους
9	Π	Κυρίλλου ἀρχιεπ. Ἀλεξανδρείας, Θέκλας μ., τριῶν παρθενομ. ἐκ Χίου
10	Π	Θεοφάνους, Πανσέμνης τῶν ὁσίων, Ἀλεξάνδρου
11	Σ	† Ψυχοσάββατον. Βαρθολομαίου & Βαρνάβα ἀποστ., Λουκᾶ Συμφερ.
12	Κ	† ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ. Ὀνουφρίου ὁσ., Πέτρου ἐν Ἀθῶ, Τριφυλλίου
13	Δ	† ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ. Ἀκυλίνης μ., Διοδώρου μ., Ἀννης καὶ Ἰωάννου
14	Τ	Ἐλισσαίου προφήτου, Μεθοδίου Κων/λεως, Ἰουστίνου Πόποβιτς
15	Τ	Ἰερωνύμου ὁσ., Αὐγουστίνου ἐπ. Ἰππῶνος, Ἀμώς πρ., Ἀχαικοῦ, Στεφανᾶ
16	Π	Τύχωνος ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος Κύπρου τοῦ θαυματουργοῦ
17	Π	Ἰσαύρου, Βασιλείου, Μανουήλ, Σαβέλ, Ἰσμαήλ, Ἰννοκεντίου
18	Σ	Θεοδόλου, Ὑπατίου, Αἰθερίου μ., Λεοντίου Αἰγίνης
19	Κ	† ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ. Ἰούδα (Θαδδαίου) ἀποστ., Παΐσιου Μεγάλου
20	Δ	Μεθοδίου Πατ., Νικολάου Καβάσιλα, Καλλίστου (ἀρχῇ νηστείας)
21	Τ	Ἰουλιανοῦ μάρτ., Τερεντίου, Νικήτα νεομ. Νισυρίου
22	Τ	Εὐσεβίου ἱερομ. ἐπ. Σαμοσάτων, Ζήνωνος, Ζηνᾶ μαρτύρων
23	Π	Ἀγριππίνης, Ἀριστοκλέους μ., Δημητρίου διακ.
24	Π	† Γενέθλιον Τιμίου Προδρόμου, Γενέθλιον Ἀγ. Εὐγενίου Τραπεζουντίου
25	Σ	Φεβρωνίας ὁσιομ., Ὀρεντίου & 6 ἀδελφῶν, Γεωργίου ἐξ Ἀτταλείας
26	Κ	† Β' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Κλησὶς μαθητῶν). Δαβὶδ τοῦ ἐν Θεσ/νίκῃ
27	Δ	Σαμψῶν Ξενοδόχου, Μαρίας & Ἰωάννας μυρ.
28	Τ	Ἀν. λειψ. Κύρου & Ἰωάννου Ἀναργύρων, Σεργίου
29	Τ	† Πέτρου καὶ Παύλου τῶν πρωτοκορουφαίων ἀποστόλων, Γαίου
30	Π	† Σύναξις τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων, Μιχαήλ τοῦ κηπουροῦ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Κυριακῶν & Μεγάλων Ἑορτῶν

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΗΧΟΣ ΕΩΘΙΝΟΝ
1	Πράξ. ιη' 22-28	Ἰωάν. ιβ' 36-47	Ἀποδόσεως Πάσχα
2	Πράξ. α' 1-12	Λουκ. κδ' 36-53	Ἀναλήψεως
5	Πράξ. κ' 16-18, 28-36	Ἰωάν. ιζ' 1-13	τλ. β' Ι'
11	Α' Θεσ. δ' 13-17	Ἰωάν. κα' 14-25	Ψυχοσαββάτου
12	Πράξ. β' 1-11	Ἰωάν. ζ' 37-52, η' 12	Πεντηκοστής
13	Ἐφεσ. ε' 8-19	Ματθ. ιη' 10-20	Ἀγίου Πνεύματος
19	Ἐβρ. ια' 33 - ιβ' 2	Ματθ. ι' 32-33, 37-38, ιθ' 27-30	τλ. δ' Α'
24	Ρωμ. ιγ' 11-ιδ' 4	Λουκ. α' 1-25, 57-68, 76, 80	Γενεθλίου Προδρόμου
26	Ρωμ. β' 10-16	Ματθ. δ' 18-23	α' Β'
29	Β' Κορ. ια' 21-ιβ' 9	Ματθ. ιστ' 13-19	Πέτρου & Παύλου
30	Α' Κορ. δ' 9-16	Ματθ. θ' 36, ι' 1-8	Συνάξεως Ἀποστόλων

Εορτάζοντες Ἱεροί Ναοί

- 2/6** Ἱ. Μονή Ἀναλήψεως-Ταξιάρχες (Σίψα), Ἱ. Ν. Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος Ὑψηλοῦ Κυργίων.
- 13/6** Ἱ. Ν. Ἀγίας Τριάδος Δράμας, Προσοτσάνης, Μικροχωρίου, Ξαγνάντου.
- 19/6** Ἱ. Ν. Ἀγίων Πάντων Δράμας (Α' Κοιμητηρίου).
- 24/6** Ἱ. Ν. Ἀγίου Εὐγενίου Ἀρκαδικοῦ.
- 29/6** Ἱ. Ν. Ἀγ. Πέτρου καί Παύλου Ἀμπελακίων, Ἀγγίτου, Ξηροποτάμου, Μικροχωρίου Παρανεστίου, Μικρολιβάδου, Κρήνης.
- 30/6** Ἱ. Ν. Ἀγ. Δώδεκα Ἀποστόλων Δράμας.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2022

1	Π	† Κοσμᾶ & Δαμιανοῦ Ἀναργύρων τῶν ἐν Ρώμῃ
2	Σ	Κατάθεσις ἐν Βλαχέρναις ἐσθῆτος Θεοτόκου, Λάμπρου νεομ.
3	Κ	† Γ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Θείας Προνοίας). Ὑακίνθου μ., Ἀνατολίου, Θεοδότῃς
4	Δ	Ἀνδρέου ἐπισκ. Κρήτης, Μιχαὴλ Χωνιάτη
5	Τ	† Ἀθανασίου τοῦ ἐν ᾿Αθῶ, Λαμπαδοῦ, Κυπριανοῦ
6	Τ	Σισώῃ Μεγ., Ἀρχίππου, Φιλήμονος, Ὁνησίμου ἀπ., Λουκίας
7	Π	† Κυριακῆς μεγαλομάρτυρος, Θωμᾶ τοῦ ἐν Μαλεῶ, Εὐαγγέλου
8	Π	Προκοπίου μεγαλ., Θεοφίλου Ζίχνης, Ἀναστασίου νεομ.
9	Σ	Παγκρατίου, Διονυσίου, Μητροφάνους ἐν ᾿Αθῶ, Μιχαὴλ Πακνανᾶ
10	Κ	† Δ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Ἑκατοντάρχου). Τῶν ἐν Νικοπόλει Ἀρμενίας 45 μ.
11	Δ	† Εὐφημίας μεγαλ., Ὁλγας ἱσαπ., Σωφρονίου ἁγίου.
12	Τ	Πρόκλου & Ἰλαρίου, Βερονίκης, Σεραπίωνος, Παΐσιου Ἀγιορείτου
13	Τ	Σύναξις ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ, Στεφάνου Σαββαίτου
14	Π	Ἀκύλα ἀποστ., Ἰούστου μ., Ἰωσήφ Θεσ/νίκης, Νικοδήμου Ἀγιορείτου
15	Π	Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης, Βλαδιμήρου ἱσαπ., Ἀβουδίου μάρτ.
16	Σ	Ἀθηνογένους, Φαύστου μ., Ἀντιόχου μ., 15.000 μ. ἐν Πισιδίᾳ
17	Κ	† ΠΑΤΕΡΩΝ Δ' ΟΙΚΟΥΜ. ΣΥΝΟΔΟΥ. Μαρίνης μεγαλ., Βερονίκης μ.
18	Δ	Αἰμιλιανοῦ, Παύλου, Θεῆς καὶ Οὐαλεντίνης μ., Παμβῶ σσ.
19	Τ	Μακρίνης ὁσ., Δίου ὁσίου, Θεοδώρου Ἐδέσσης
20	Τ	† Προφῆτου Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου, Φλαβιανοῦ
21	Π	Ἰωάννου ὁσ., Συμεῶν διὰ Χριστόν σαλοῦ, Παρθενίου Ραδοβυζίων
22	Π	Μαρίας Μαγδαληνῆς Μυροφόρου, Μαρκέλλης Χιοπολ., Κορνηλίου
23	Σ	Ἰεζεκιήλ προφῆτου, Φωκᾶ ἱερομ., Πελαγίας ὁσ. Τήνου
24	Κ	† ΣΤ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Παραλύτου). Χριστίνης μεγαλ., Ἀθηναγόρου μάρτ.
25	Δ	† Κοίμησις ἁγίας ᾿Αννης, Ὀλυμπάδος διακόνου, Εὐφραξίας
26	Τ	† Παρασκευῆς ὁσίου., Ἐρμολάου ἱερομ., Ὁραιοζήλης
27	Τ	† Παντελεήμονος μεγαλομάρτ., Νικοδήμου, Ἀνθούσης ὁμόλ.
28	Π	Προχόρου, Νικάνορος, Τίμωνος, Παρμενᾶ ἀπ., Εἰρήνης Χρυσοβαλάντου
29	Π	Καλλινίκου, Θεοδότῃς & τέκνων αὐτῆς μ., Ἰωάννου στρατιώτου
30	Σ	Σίλα, Σιλουανοῦ, Κρήσκεντος, Ἐπαινετοῦ & Ἀνδρονίκου ἐκ τῶν 70
31	Κ	† Ζ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (2 τυφλῶν). Ἰωσήφ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, Εὐδοκίμου

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Κυριακῶν & Μεγάλων Ἑορτῶν

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΗΧΟΣ ΕΩΘΙΝΟΝ
1	Α' Κορ. ιβ' 27- ιγ' 8	Ματθ. ι' 1, 5-8	Ἀγίων Ἀναγύρων
3	Ρωμ. ε' 1-10	Ματθ. στ' 22-33	β' Γ'
10	Ρωμ. στ' 18-23	Ματθ. η' 5-13	γ' Δ'
17	Τίτ. γ' 8-15	Ματθ. ε' 14-19	δ' Ε'
20	Ἰακ. ε' 10-20	Λουκ. δ' 22-30	Προφήτου Ἡλίου
24	Ρωμ. ιβ' 6-14	Ματθ. θ' 1-8	πλ. α' ΣΤ'
26	Γαλ. γ' 23-δ' 5	Μάρκ. ε' 24-34	Ἀγίας Παρασκευῆς
27	Β' Τιμ. β' 1-10	Ἰωάν. ιε' 17 - ιστ' 2	Ἀγ. Παντελεήμονος
31	Ρωμ. ιε' 1-7	Ματθ. θ' 27-35	πλ. β' Ζ'

Ἑορτάζοντες Ἱεροὶ Ναοί

- 1/7** Ἱ.Ν. Ἀγίων Ἀναγύρων Δράμας, Φωτολίβους.
- 7/7** Ἱ.Ν. Ἀγίας Κυριακῆς Δοξάτου-Χωριστῆς.
- 12/7** Ἱ.Ν. Ὁσίου Παΐσιου Χωριστῆς.
- 19/7** Ἱ.Ν. Ἀγίας Μακρίνας Κυργίων.
- 20/7** Ἱ.Ν. Προφήτου Ἡλίου Δράμας, Βώλακος, Μικροκάμπου, Πηγῶν, Προσοτσάνης, Σκαλωτῆς, Τεμένους, Φωτολίβους.
- 26/7** Ἱερὸς Μητροπολιτικὸς Ναός, Ἱ.Ν. Ἀγίας Παρασκευῆς εἰς Ἅγιον Ἀθανάσιον, Νικοτσάραν, Ἀγίαν Παρασκευήν.
- 27/7** Ἱ.Ν. Ἀγίου Παντελεήμονος Δράμας, Ἀρκαδικοῦ, Καλλιφύτου, Μαυρολεύκης, Τερψιθέας, Στέρνας, Πολυσύκου, Ἄνω Κεφαλαρίου.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2022

1	Δ	† Πρόδοος Τ. Σταυρού , 7 Μακ., Σολομονής, Ἑλεαζάρου (ἀρχή νηστείας)
2	Τ	Ἀνακ. λειψ. πρωτ. Στεφάνου, Θεοδώρου ἐν Δαρδανελλίσις
3	Τ	Ἰσαακίου, Δαλμάτου, Φαύστου ὁσ., Σαλώμης μυρ., Θεοδώρας Θεσ.
4	Π	Τῶν ἐν Ἑφέσῳ ἐπτά παιδῶν, Εὐδοκίας
5	Π	ᾠδ. Εὐσιγνίου μ., Νόννης, Εὐγενίου Αἰτωλοῦ, Χρήστου Πρεβέζης
6	Σ	† Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ
7	Κ	† Η' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Χορτασμός 5000) . Νικάνορος Ζάβορδας, Ἀστερίου
8	Δ	Αἰμιλιανοῦ Κυζίκου, Μύρωνος Κρήτης, Τριανταφύλλου νεομ.
9	Τ	Ματθία ἀποστ., τῶν ἐν τῇ Χαλκῇ Πύλῃ 10 μαρτύρων
10	Τ	Λαυρεντίου ἀρχιδιακόνου, Ξύστου ἐπισκ. Ρώμης, Ἰππολύτου
11	Π	Εὐπλου, Νήφωνος Κων/λεως, Ἀνάμν. θαύματος ἁγ. Σπυριδωνος
12	Π	Φωτίου, Ἀνικητοῦ μ., Παμφίλου, Κάστορος, Παλάμωνος
13	Σ	Μαξίμου ὁμολογητοῦ, Εὐδοκίας καὶ Εἰρήνης βασιλίσσης
14	Κ	† Θ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Ἐπί κυμάτων) . Μιχαίου προφ., Συμεών νεομ. Τραπεζ.
15	Δ	† Η ΚΟΙΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
16	Τ	Ἁγ. Μανδηλίου, Διομήδους, Τιμοθέου, Γερασίμου Κεφ., Ἰωσήφ Ἑσυχ.
17	Τ	Μύρωνος, Παύλου, Ἰουλιανῆς μαρτύρων
18	Π	Φλώρου, Λάουρου, Λέοντος & Ἑρμοῦ, Δημητρίου Σαμαρίνης
19	Π	Ἁγ. Ἀνδρέου στρατηλάτου καὶ 2.593 μαρτύρων, Εὐτυχανοῦ μάρτυρος
20	Σ	Σαμουήλ προφ., Λουκίου βουλευτοῦ μάρτ., Θεοχάρους νέου
21	Κ	† Ι' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Σελην. νέου) . Θαδδαίου ἀπ., Βάσσης καὶ τῶν 3 τέκνων
22	Δ	Ἀγαθονίκου μάρτ., Ἀριάδνης βασ., Ἀνθοῦσης μάρτ.
23	Τ	† ΑΠΟΔΟΣΙΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ . Εἰρηναίου Λουγδούνου ἱερομ.
24	Τ	Εὐτυχοῦς ἱερομ., Κοσμᾶ Αἰτωλοῦ, μετὰθ. λειψ. Διονυσίου Αἰγίνης
25	Π	Τίτου ἀποστ., ἐπάνοδος λειψ. ἀπ. Βαρθολομαίου, Ἰωάννου Καππαδόκη
26	Π	Ἀδριανοῦ καὶ Ναταλίας μαρτύρων, Ἰωάσαφ ὁσίου, Ἀττικοῦ
27	Σ	Φανουρίου μεγαλομ., Ποιμένος ὁσίου, Ἀνθοῦσης, Ἀκυλίνης
28	Κ	† ΙΑ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Μυρίων τάλαντων) . Μωυσέως Αἰθ., Λαυρεντίου μαρτ.
29	Δ	† ΑΠΟΤΟΜΗ ΤΙΜΙΑΣ Κεφ. Προδρόμου (νηστεία) , Ἀρκαδίου, Θεοπίστης
30	Τ	Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννου, Παύλου Πατριάρχου Κων/λεως, Φαντίνου
31	Τ	Κατάθεσις τιμίας Ζώνης Ὑπεραγίας Θεοτόκου

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Κυριακῶν & Μεγάλων Ἑορτῶν

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΗΧΟΣ ΕΩΘΙΝΟΝ
6	Β' Πέτρ. α' 10-19	Ματθ. ιζ' 1-9	Μεταμορφώσεως
7	Α' Κορ. α' 10-17	Ματθ. ιδ' 14-22	βαρύς Η'
14	Α' Κορ. γ' 9-17	Ματθ. ιδ' 22-34	πλ. δ' Θ'
15	Φιλίπ. β' 5-11	Λουκ. ι' 38-42, ια' 27-28	Κοιμήσεως Θεοτόκου
21	Α' Κορ. δ' 9-16	Ματθ. ιζ' 14-23	α Ι'
23	Φιλίπ. β' 5-11	Λουκ. ι' 38-42, ια' 27-28	Ἀποδόσεως Κοιμήσεως
28	Α' Κορ. θ' 2-12	Ματθ. ιη' 23-35	β' ΙΑ'
31	Ἑβρ. θ' 1-7	Λουκ. ι' 38-42, ια' 27-28	Καταθ. Ἀγίας Ζώνης

Ἑορτάζοντες Ἱεροί Ναοί

- 1/8** Ἱ.Ν. Τιμίου Σταυροῦ Μαρμαριᾶς.
- 6/8** Ἱ. Λαυρεντιανή Μονή, Ἱ.Μ. Μεταμορφώσεως Πρασινάδας, Ἱ.Ν. Μεταμορφώσεως Πύργων, Πολυνερίου, Ψηλοκάστρου.
- 15/8** Ἱερά Μονή Εἰκοσιφοινίσσης, Ἱ.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀγορᾶς, Βαθυλάκκου, Καλλικάρπου, Μακρυπλαγίου, Μεσοχωρίου, Περιστεριᾶς, Ὑψηλῆς Ράχης.
- 23/8** Ἱ.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Καλοῦ Ἀγροῦ.
- 27/8** Ἱ.Ν. Ἀγ. Φανουρίου Σταυροῦ.
- 29/8** Ἱ.Ν. Τιμίου Προδρόμου Ἀργυρουπόλεως.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2022

1	Π	† ΑΡΧΗΙΝΔΙΚΤΟΥ . Συμεών Στυλ., Ἀμούν διακ. & 40 μ. ἀσκητηῶν
2	Π	Μάμαντος μ., Ἰωάννου Νηστευτοῦ, Ἑλεζάρου
3	Σ	☩ Ἀνθίμου, Θεοκτίστου, Χαρίτωνος, Πολυδώρου, Φοίβης
4	K	† ΙΒ΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ (Πλ. νεανίου) . Μωυσέως προφ., Βαβύλα, Ἑρμιόνης
5	Δ	Ζαχαρίου προφήτου, πατρός Ἰωάννου Προδρόμου, Αὐδαίου μ.
6	Τ	Ἀνάμνησις τοῦ ἐν Χώναις θαύματος ἀρχαγγ. Μιχαήλ, Καλοδότης μ.
7	Τ	Σῶζοντος, Κασσιανῆς, Εὐψυχίου μ., Ὀνησιφόρου ἀπ., Δανιήλ Κατουν.
8	Π	† Γενέθλιον Ὑπεραγίας Θεοτόκου , Ἀθανασίου νεομ.
9	Π	Ἰωακείμ καί Ἀννης Θεοπατόρων, Πατέρων Γ΄ Οἴκουμ. Συνόδου
10	Σ	☩ Μηνოდώρας, Μητροδώρας, Νυμφοδώρας, Πουλχερίας Βασιλίσσης
11	K	† ΠΡΟΤΗΣ ΥΨΩΣΕΩΣ . Χρυσοστόμου Σμύρνης, Θεοδώρας ἐν Ἀλεξ., Εὐφροσύνης
12	Δ	Αὐτονόμου, Κουρνούτου ἐπ. Ἰκονίου, Θεοδώρου ἐπ. Ἀλεξανδρείας
13	Τ	Κορνηλίου ἐκατ., Ἀριστείδου μ., Ἱεροθέου ὁσ. ἐκ Καλαμάτας
14	Τ	† ΥΨΩΣΙΣ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ (νηστεία) , Πλακίλλης βασιλίσσης
15	Π	Νικήτα μεγ., Φιλοθέου ὁσ., Συμεών Θεσ/νίκης
16	Π	† Εὐφημίας μεγαλομάρτυρος , Μελιτινῆς μάρτυρος
17	Σ	† Σοφίας, Πίστews, Ἑλπίδος, Ἀγάπης μ., Ἀγαθοκλείας, Θεοδότης μ.
18	K	☩ † ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΥΨΩΣΙΝ . Εὐμενίου ἐπισκ. Γορτύνης, Ἀριάδνης μάρτ.
19	Δ	Τροφίμου, Σαββατίου, Δορυμέδοντος μαρτύρων
20	Τ	† Εὐσταθίου μεγαλ., Ἰωάννου Ξένου καί Ἰλαρίωνος ὁσιομαρτ. Κρήτης
21	Τ	Ἰωνᾶ προφήτου, Κοδράτου ἀποστ. ἐπισκόπου Ἀθηνῶν
22	Π	Φωκά ἐπ. Σινώπης, Φωκά κηπ., Ἰσαάκ, Μαρτίνου μ.
23	Π	† Σύλληψις Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου , Ξανθίππης & Πολυξένης
24	Σ	Παναγίας Μυρτιδιωτίσσης, Θέκλης ἰσαπ., Σιλουανοῦ Ἀθωνίτου
25	K	† Α΄ ΛΟΥΚΑ (θαυμ. ἁλ.) . Εὐφροσύνης, Παφνουτίου πατρός αὐτῆς & 546 μ.
26	Δ	☩ † Μετάστασις Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ καί Θεολόγου
27	Τ	Καλλιστράτου μ., Ἀριστάρχου ἀπ., Ἀκυλίνης νεομ. Ζαγκλιβερινῆς
28	Τ	Βαρούχ προφήτου, Χαρίτωνος ὁμολογητοῦ, Αὐξεντίου Κύπρου
29	Π	Κυριακοῦ ἀναχωρ., Πετρωνίας μ., Μαλαχίου ἐκ Λίνδου
30	Π	Γρηγορίου ἱερομ. ἐπισκ. Ἀρμενίας τοῦ φωτιστοῦ, Ριψιμίας, Γαϊανῆς

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Κυριακῶν & Μεγάλων Ἑορτῶν

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΗΧΟΣ ΕΩΘΙΝΟΝ
1	Α' Τιμ. β' 1-7	Λουκ. δ' 16-22	Ἀρχῆς Ἰνδίκτου
4	Α' Κορ. ιε' 1-11	Ματθ. ιθ' 16-26	γ' Α'
8	Φιλιπ. β' 5-11	Λουκ. ι' 38-42, ια' 27-28	Γενεσίου Θεοτόκου
11	Γαλ. στ' 11-18	Ἰωάν. γ' 13-17	δ' Β'
14	Α' Κορ. α' 18-24	Ἰωάν. ιθ' 6-11, 13-20, 25-28, 30	Υψώσεως Τιμ. Σταυροῦ
18	Γαλ. β' 16-20	Μάρκ. η' 34 - θ' 1	πλ. α' Γ'
23	Γαλ. δ' 22-27	Λουκ. α' 5-25	Συλλήψεως Προδρόμου
25	Β' Κορ. δ' 6-15	Λουκ. ε' 1-11	πλ. β' Δ'
26	Α' Ἰωάν. δ' 12-19	Ἰωάν. ιθ' 25-27, κα' 24-25	Μεταστ. Ἰωάν. Εὐαγγελ.

Ἑορτάζοντες Ἱεροί Ναοί

- 8/9** Ἱερά Μονή Εἰκοσιφοινίσσης, Ἱ.Ν. Γενεθλίου Θεοτόκου Ταξιάρχων (Σίψας), Εὐρυπέδου, Κάτω Θόλου.
- 11/9** Ἱ.Ν. Ἀγίου Χρυσοστόμου Δράμας-Σμύρνης.
- 14/9** Ἱερά Μονή Εἰκοσιφοινίσσης, Ἱ.Ν. Τιμίου Σταυροῦ Νέας Σεβάστειας, Μαρμαριᾶς.
- 29/9** Ἱ.Ν. Ἀγίου Νικολάου Δράμας. Πάνδημον Μνημόσυνον διὰ τοὺς ἐν Δράμα σφαγιασθέντας ὑπὸ τῶν Βουλγάρων (1941).

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2022

1	Σ	Παναγίας Γοργοϋπηκού, Ἀνανίου ἀπ., Ρωμανοῦ Μελ., Ἰωάν. Κουκουζέλους
2	Κ	† Β' ΛΟΥΚΑ (Χρυσοῦ κανόνος). Κυπριανοῦ, Ἰουστίνης
3	Δ	† Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, Δαμάριδος, Ρουστικού & Ἐλευθερίου
4	Τ	Ἱεροθέου Ἀθηνῶν, Δομνίνης μάρτ., Αὐδάκτου, Καλλισθένης
5	Τ	Χαριτίνης, Εὐδοκίμου & Μαμέλχθης, Μεθοδίας τῆς ἐν Κιμῶλφ
6	Π	† Θωμᾶ ἀποστόλου, Ερωτηίδος μάρτ., Μακαρίου νεομάρτυρος
7	Π	Σεργίου & Βάκχου μεγαλ., Πολυχρονίου ἱερομ., Ἰουλιανοῦ
8	Σ	Πελαγίας ὁσ., Πελαγίας παρθενομ., Ταΐσιας
9	Κ	† Γ' ΛΟΥΚΑ (Ναῖν). Ἰακώβου τοῦ Ἀλφαίου, Ἀβραάμ καί Λῶτ
10	Δ	Εὐλαμπίου, Εὐλαμπίας μάρτ., Θεοφίλου ὁσίου
11	Τ	Φιλίππου διακ., Θεοφάνους Γραπτοῦ, Ἀθανασίου Δαιμονοκαταλύτου
12	Τ	Πρόβου, Τaráχου & Ἀνδρονίκου μ., Συμεῶν Νέου Θεολόγου
13	Π	Κάρπου, Παπύλου, Ἀγαθοδώρου, Ἀγαθονίκης, Χρυσῆς νεομ.
14	Π	Γερβασίου, Ναζαρίου, Κοσμᾶ Μελωδοῦ, Παρασκ. Ἐπιβατηνῆς
15	Σ	Λουκιανοῦ ἱερομ., Σαβίνου ὁσ., Βάρσου ὁμολογ., Εὐθυμίου νέου
16	Κ	† Δ' ΛΟΥΚΑ (Σπορέως). ΑΓ. ΠΑΤΕΡΩΝ Ζ' ΟΙΚ. ΣΥΝΟΔΟΥ. Λογγίνου ἐκ.
17	Δ	᾽Ωσῆ πρ., Ἀνδρέου ἐν Κρίσει, Κοσμᾶ & Δαμιανοῦ ἀν. ἐξ Ἀραβίας
18	Τ	† Λουκᾶ Εὐαγγελιστοῦ, Μαρίνου μάρτ. τοῦ Γέροντος
19	Τ	Ἰωήλ προφ., Οὐάρου μάρτ., Κλεοπάτρας ὁσ., Λεοντίου, Ἰωάννου
20	Π	Ἀρτεμίου μεγ., Γερασίου Κεφ., Ματρώνης, Βασιλείου Τραπεζούντος
21	Π	Ἰλαρίωνος ὁσ., Χριστοδούλου ἐν Πάτμῳ, Θεοδότης, Σωκράτους
22	Σ	Ἀβερκίου ἐπ. Ἱεραπόλεως, τῶν ἐν Ἐφέσῳ 7 παίδων, Ἡρακλείου
23	Κ	† ΣΤ' ΛΟΥΚΑ (Γαδαρηνῶν). Ἰακώβου Ἀδελφοθέου, Ἰγνατίου Κων/λεως
24	Δ	Ἀρέθα μεγαλομ., Σεβαστιανῆς μάρτυρος, Ἀκακίου
25	Τ	† Μαρκιανοῦ & Μαρτυρίου νοταρίων, Ταβιθᾶ Ἐλεήμονος
26	Τ	† Δημητρίου μεγαλ. Μυροβλύτου, Ἰωάσαφ νέου ὁσίου.
27	Π	Νέστορος μάρτ., Πρόκλης συζύγου Πιλάτου, Λούπου
28	Π	† ΑΓΙΑΣ ΣΚΕΠΗΣ (Ἑθνική ἑορτή). Τερεντίου, Εὐνίκης μάρτ.
29	Σ	Ἀναστασίας Ρωμαίας, Ἀβραμίου καί Μαρίας ὁσ.
30	Κ	† Ε' ΛΟΥΚΑ (Φτωχοῦ Λαζάρου). Κλεόπα & Ἀρτεμᾶ, Ζηνοβίου & Ζηνοβίας
31	Δ	Στάχους, Ἀπελλοῦ, Ἀριστοβούλου, Ἀμπλίας, Οὐρβανοῦ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Κυριακῶν & Μεγάλων Ἑορτῶν

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΗΧΟΣ ΕΘΗΝΟΝ
2	Β' Κορ. στ' 1-10	Λουκ. στ' 31-36	βαρύς Ε'
9	Β' Κορ. στ' 16-18, ζ' 1	Λουκ. ζ' 11-16	πλ. δ' ΣΤ'
16	Τίτ. γ' 8-15	Λουκ. η' 5-15	α' Ζ'
23	Γαλ. α' 11-19	Λουκ. η' 27-39	β' Η'
26	Β' Τιμ. β' 1-10	Ἰωάν. ιε' 17 - ιστ' 2	Ἀγίου Δημητρίου
28	Ἑβρ. θ' 1-7	Λουκ. ι' 38-42, ια' 27-28	Ἀγίας Σκέπης
30	Β' Κορ. ια' 31-ιβ' 9	Λουκ. ιστ' 19-31	γ' Θ'

Ἡ ἀκρόπολις τῆς ἀρχαίας Περγάμου

Ἑορτάζοντες Ἱεροὶ Ναοί

- 1/10** Ἱ.Ν. Ἀγίου Παντελεήμονος Δράμας. Σύναξις Ὑπεραγίας Θεοτόκου Γοργοῦπηκκού.
- 26/10** Ἱ.Ν. Ἀγίου Δημητρίου Μυλοποτάμου, Νεροφράκτου, Λιβαδεροῦ, Πτελέας, Κυργίων, Περιβλέπτου, Καπνοφύτου.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2022

1 Τ	✠	✠ Κοσμά-Δαμιανού Ἀν., Δαβίδ Μεγ. Κομνηνοῦ, Ἑλένης ἐκ Σινώπης
2 Τ		Ἀκινδύνου, Πηγασίου, Ἐλπιδοφόρου, Ἀνεμποδίστου, Ἀφθονίου
3 Π		Ἀνακ. λειψ. Ἀγ. Γεωργίου μεγαλομ., Ἰωσήφ μ., Γεωργίου Νεαπολίτου
4 Π		✠ Ὅσιος Γεωργίου τοῦ ἐν Δράμῃ, Ἰωάννου Βατάτζη, Ἰωαννικίου
5 Σ		Γαλακτίωνος, Ἐπιστήμης, Ἑρμᾶ καὶ Λίνου ἀπ. ἐκ τῶν 70
6 Κ		✠ Ζ' ΛΟΥΚΑ (Ἰαείρου). Παύλου Πατρ. Κων/λεως ὁμολ., Λουκᾶ ὁσ.
7 Δ		Τῶν ἐν Μελιτινῇ 33 ὁσίων, Λαζάρου τοῦ Γαλιθαίου
8 Τ	☩	✠ Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ, Εὐφροσύνης
9 Τ		✠ Νεκταρίου Αἰγίνης, Ὀνησιφόρου, Θεοκτίστης Λέσβου, Συμεῶν
10 Π		Ὀλυμπᾶ, Ροδίωνος ἀποστ., Ὁρέστου, Ἀρσενίου Καππαδόκου
11 Π		✠ Μηνᾶ μεγαλομ., Βίκτωρος, Βικεντίου, Θεοδώρου Στουδίτου
12 Σ		✠ Ἰωάννου Ἐλεήμονος, Μαρτίνου, Νείλου Μυροβλύτου
13 Κ		✠ Η' ΛΟΥΚΑ (Καλοῦ Σαμαρ.). Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ἀνθούσης
14 Δ		✠ Φιλίππου ἀποστ., Γρηγορίου Παλαμᾶ, Κωνσταντίνου Ὑδραίου
15 Τ		Γουρία, Σαμωνᾶ, Ἀβίου, Ἐλπίδιου, Μαρκέλλου (ἀρχὴ νηστείας)
16 Τ	☩	✠ Ματθαίου Ἀποστ. καὶ Εὐαγγελιστοῦ, Ἰφιγένειας μ., Φιλομένου ν.
17 Π		Γρηγορίου Νεοκαισαρείας, Γενναδίου & Μαξίμου Ἀρχιεπ. Κων/λεως
18 Π		Πλάτωνος μεγ., Ρωμανοῦ μ., Ζακχαίου διακ., Ἀναστασίου νεομ.
19 Σ		Ἀβδίου πρ., Βαρλαάμ, Ἡλιοδώρου, Θαλλελαίου, Εὐφημίας μ.
20 Κ		✠ Θ' ΛΟΥΚΑ (Ἄφρονος πλουσίου). Γρηγορίου Δεκαπ., Πρόκλου Κων/λεως
21 Δ		✠ ΤΑ ΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
22 Τ		✠ Γερμανοῦ κτήτορος Εἰκοσιφοίνισσης, Ἀρχίππου, Φιλήμονος, Ὀνησίμου ἀπ.
23 Τ		✠ Διονυσίου Α' Πατρ. Κων/λεως, Ἀμφιλοχίου Ἰκονίου, Γρηγορίου Ἀκραγ.
24 Π	☩	Κλήμεντος Ρώμ., Πέτρου Ἀλεξανδρ., Ἑρμογένους
25 Π		✠ Αἰκατερίνης μεγαλομ. καὶ 300 μαρτ., Μερκουρίου μεγαλομ.
26 Σ		Στυλιανοῦ Παφλαγόνος, Ἀλυπίου ὁσ., Νίκωνος Μετανοεῖτε
27 Κ		✠ ΙΓ' ΛΟΥΚΑ (Πλουσίου νεανίσκου). Ἰακώβου μεγαλ. Πέρσου, Ναθαναὴλ
28 Δ		Στεφάνου ὁμ., Εἰρηνάρχου μ., 15 μαρτ. Τιβερίουπόλεως
29 Τ		Παραμόνου & 370 μαρτ., Διονυσίου ἐπ. Κορίνθου, Φαίδρου μάρτ.
30 Τ	✠	✠ Ἀνδρέου ἀπ. τοῦ Πρωτοκλήτου, Φρουμεντίου Αἰθ., Ἀλεξάνδρου

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Κυριακῶν & Μεγάλων Ἑορτῶν

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΗΧΟΣ ΕΩΘΙΝΟΝ
1	Α' Κορ. ιβ' 27-ιγ' 8	Ματθ. ι' 1, 5-8	Ἁγίων Ἀναγύρων
6	Γαλ. β' 16-20	Λουκ. η' 41-56	δ' Ι'
8	Ἐβρ. β' 2-10	Λουκ. ι' 16-21	Παμ/στων Ταξιαρχῶν
9	Ἐφεσ. ε' 8-19	Ἰωάν. ι' 9-16	Ἁγίου Νεκταρίου
13	Ἐβρ. ζ' 26-η' 2	Λουκ. ι' 25-37	πλ. α' ΙΑ'
20	Ἐφεσ. β' 4-10	Λουκ. ιβ' 16-21	πλ. β' Α'
21	Ἐβρ. θ' 1-7	Λουκ. ι' 38-42, ια' 27-28	Εἰσοδίων Θεοτόκου
25	Γαλ. γ' 23-δ' 5	Μάρκ. ε' 24-34	Ἁγίας Αἰκατερίνης
27	Ἐφεσ. β' 14-22	Λουκ. ιη' 18-27	βαρύς Β'
30	Α' Κορ. δ' 9-16	Ἰωάν. α' 35-52	Ἀποστόλου Ἀνδρέου

Ἑορτάζοντες Ἱεροί Ναοί

- 1/11 Ἱ.Ν. Ἁγίου Δαβίδ Μεγάλου Κομνηνοῦ Κουδουνίων, Ἱ.Ν. Ἁγίων Ἀναγύρων Δράμας, Φωτολίβους, Ἱ.Ν. Ἁγίας Ἑλένης τῆς ἐκ Σινώπης Μικροκάμπου.
- 3/11 Ἱ.Ν. Ἁγίου Γεωργίου Πλατανοβρύσεως.
- 4/11 Ἱ. Μονή Ἀναλήψεως Ταξιαρχῶν (Σίψας). Ὁσίου Γεωργίου τοῦ ὁμολογητοῦ.
- 8/11 Ἱ.Ν. Ταξιαρχῶν Γρανίτου, Προσοτσάνης, Φτελιᾶς.
- 9/11 Ἱ. Μητροπολιτικός Ναός Δράμας, Ἱ.Ν. Ψηλοκάστρου.
- 10/11 Ἱ.Ν. Ὁσίου Ἀρσενίου Χωριστῆς.
- 11/11 Ἱ.Ν. Ἁγίου Μηνᾶ Καρποφόρου.
- 13/11 Ἱ.Ν. Ἁγίου Χρυσοστόμου Δράμας.
- 21/11 Ἱ. Μητρ. Ναός Δράμας, Πετρούσης, Προσοτσάνης, Χωριστῆς.
- 22-23/11 Ἱ. Μονή Εἰκοσιφοινίσσης. Ὅσιοι Κτήτορες Γερμανός & Διονύσιος.
- 25/11 Ἱ.Ν. Ἁγίας Αἰκατερίνης Δοξατόου.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022

1	Π	Ναούμ προφ., Φιλαρέτου Ἐλεήμονος, Θεοκλήτου Λακεδαιμονίας
2	Π	Ἀββακούμ πρ., Μυρότης, Πορφυρίου Καυσοκαλυβίτου
3	Σ	Σοφονίου πρ., Ἀγαπίου μάρτυρος, Ἀγγελῆ νεομάρτ. ἐν Χίῳ
4	K	† Ι' ΛΟΥΚΑ (Συγκυπούσης). Βαρβάρας μεγαλ., Ἰωάννου Δαμ., Σεραφεῖμ
5	Δ	† Σάββα ἡγιασμένου, Διογένους μάρτ., Νεκταρίου & Φιλοθέου ὁσ.
6	Τ	† Νικολάου ἀρχιεπ. Μύρων Λυκίας, Νικολάου νεομ. Καραμάνου
7	Τ	Ἀμβροσίου Μεδιολάνων, Ἀθηνοδώρου μ., Γερασίμου Εὐβοίας
8	Π	Ⓜ Παταπίου, Σωφρονίου, Σωσθένους, Ἀπολλῶ, Κηφᾶ, Ὀνησιφόρου ἐκ τῶν 70
9	Π	† Σύλληψις Θεοτόκου ὑπὸ ἁγίας Ἀννης, Ἀννης προφήτ., Στεφάνου
10	Σ	Μηνᾶ καλλικελάδου, Ἑρμογένους, Εὐγράφου μ., Θωμᾶ
11	K	† ΙΑ' ΛΟΥΚΑ (Προπατ.). Δανιὴλ καὶ Λουκᾶ Στυλιτῶν, Λεοντίου ὁσίου
12	Δ	† Σπυρίδωνος Τριμουθούντος, Ἰωάννου Ζιχνῶν, Ἀλεξάνδρου Ἱερ.
13	Τ	Εὐστρατίου, Αὐξεντίου, Ὁρέστου, Εὐγενίου, Μαρδάριου τῶν μαρτύρων
14	Τ	Θύρσου, Φιλήμονος, Ἀπολλωνίου, Λευκίου, Ἀρριανοῦ
15	Π	† Ἐλευθερίου ἱερομάρτυρος καὶ Ἀνθίας μητρός αὐτοῦ, Σωσάννης
16	Π	Ⓜ Ἀγγαίου προφ., Θεοφανοῦς βασιλίσσης, Μοδέστου Ἱεροσολύμων
17	Σ	Διονυσίου Αἰγίνης θαυματουργοῦ, Δανιὴλ προφ. καὶ Τριῶν Παίδων
18	K	† ΠΡΟΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ. Σεβαστιανοῦ, Ζωῆς μαρτύρων
19	Δ	Βονιφατίου, Ἄρεως, Εὐτυχίου καὶ Θεσσαλονίκης μ., Ἀγλαίας
20	Τ	† Ἰγνατίου Θεοφύρου, Φιλογονίου Ἀντ., Ἰωάννου Κροστάνδης
21	Τ	Ἰουλιανῆς & τῶν σὺν αὐτῇ 500 μαρτ., Θεμιστοκλέους μ.
22	Π	Ἀναστασίας Φαρμακολυτρίας, Χρυσογόνου & Θεοδότῃς μ.
23	Π	Ⓜ Τῶν ἐν Κρήτῃ 10 μαρτ., Ναούμ ἱεραπ. Νήφωνος
24	Σ	Εὐγενίας ὁσ. & Φιλίππου πατρός αὐτῆς, Βασίλλας & Ἀχαϊκοῦ μ.
25	K	† Η ΚΑΤΑ ΣΑΡΚΑ ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ
26	Δ	† Σύναξις τῆς Θεοτόκου, Εὐθυμίου Σάρδεων ὁμολογητοῦ
27	Τ	† Στεφάνου πρωτομ., Φωτεινοῦ, Μαυρικίου, Θεοδώρου Γραπτοῦ
28	Τ	Τῶν ἐν Νικομηδεῖα 20.000 μαρτ. καέντων, Δόμνας, Σίμωνος Μυρ.
29	Π	Τῶν ὑπὸ Ἡρώδου 14 χιλ. ἀναιρεθέντων ἁγ. νηπίων, Γεωργίου ὕμνογρ.
30	Π	Ⓜ Ἀνυσίας ὁσιομ., Γεδεών ἐν Τυρνάβῳ, Φιλεταίρου
31	Σ	Μελάνης Ρωμαίας, Ζωτικοῦ ὀρφανοτρόφου

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Κυριακῶν & Μεγάλων Ἑορτῶν

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΗΧΟΣ ΕΩΘΙΝΟΝ
4	Γαλ. γ' 23 - δ' 5	Λουκ. ιγ' 10-17	πλ. δ' Γ'
6	Ἑβρ. ιγ' 17-21	Λουκ. στ' 17-23	Ἁγίου Νικολάου
9	Γαλ. δ' 22-27	Λουκ. η' 16-21	Ἁγίας Ἀννης
11	Κολ. γ' 4-11	Λουκ. ιδ' 16-24, Ματθ. κβ' 14	α' Δ'
12	Ἑφεσ. ε' 8-19	Ἰωάν. ι' 9-16	Ἁγίου Σπυρίδωνος
15	Β' Τιμ. α' 8-18	Μάρκ. β' 23-γ' 5	Ἁγίου Ἐλευθερίου
18	Ἑβρ. ια' 9-10, 32-40	Ματθ. α' 1-25	β' Ε'
25	Γαλ. δ' 4-7	Ματθ. β' 1-12	Χριστουγέννων
26	Ἑβρ. β' 11-18	Ματθ. β' 13-23	Συνάξεως Θεοτόκου
27	Πράξ. στ' 8 - ζ' 5, 47-60	Ματθ. κα' 33-42	Πρωτομ. Στεφάνου

Εορτάζοντες Ἱεροί Ναοί

- 4/12** Ἱ. Μητροπολιτικός Ναός. Ἑορτή τῆς Πολιούχου Ἁγίας Βαρβάρας.
- 5/12** Ἱ.Ν. Ἁγίου Σάββα ἐργατικῶν κατοικιῶν Προαστίου Δράμας.
- 6/12** Ἱ.Ν. Ἁγίου Νικολάου Δράμας, Ἀδριανῆς, Μαυροβάτου, Βαθυχωρίου, Δενδρακίων.
- 12/12** Ἱ.Ν. Ἀγ. Δώδεκα Ἀποστόλων Δράμας.
- 15/12** Ἱ.Ν. Ἁγίου Νικολάου Δράμας.

ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

Μικρά Άσία, ή «πατρίδα τῶν αἱμάτων καί τῶν δραμάτων», ὅπως τήν χαρακτήρισε ὁ Κωστής Παλαμᾶς, ἡ γῆ τήν ὁποία πολλοί θέλησαν, πολλοί τραγούδησαν καί πολλοί δάκρυσαν ἀκούγοντας τήν ἱστορία της...

Ποιά εἶναι ἀκριβῶς ἡ Μικρά Άσία;

Εἶναι ἡ μεγάλη χερσόνησος δυτικά τῆς Ἀσιατικῆς ἡπείρου πού βρέχεται βόρεια, δυτικά καί νότια ἀπό τρεῖς θάλασσες. Τόν Εὐξείνιο Πόντο (Μαύρη θάλασσα), τό Αἰγαῖο πέλαγος καί τή Μεσόγειο. Ἀνατολικά ἡ Μικρά Άσία ὁρίζεται ἀπό μιά νοητή γραμμή πού ξεκινᾷ ἀπό τόν κόλπο τῆς Ἀλεξανδρέτας στήν Ἀντιόχεια καί φτάνει ὡς τήν Τραπεζούντα.

Ποικιλώνυμοι λαοί αναζήτησαν καλύτερους όρους ζωής στη Μικρά Άσία. Οί Φρύγες, πού έκτόπισαν τούς Χετταίους, τούς πρώτους κατοίκους της, οί Μυσοί, οί Κιμμέριοι, οί Λυδοί, οί Κάρες οί Λύκιοι, οί Άρκάδες.

Οί άρχαίοι Έλληνες διαιροῦσαν τή Μικρά Άσία σέ 15 χῶρες· τόν Πόντο, τήν Παφλαγονία καί τή Βιθυνία στά βόρεια. Τή Μυσία (Μυγδονία, Τρωάδα, Αιολίδα), τή Λυδία (Μαιονία, Ίωνία) καί τήν Καρία στά δυτικά. Τή Λυκία, Πισιδία, Παμφυλία καί Κιλικία στά νότια, καί τή Φρυγία, τήν Ίσαυρία, τή Λυκαονία, τή Γαλατία καί τήν Καππαδοκία στό μέσον.

Άνέκαθεν ή Μικρά Άσία ήταν πατρίδα τών Έλλήνων. Έλληνικές άποικίες στό χῶρο της ιδρύθηκαν πολύ νωρίς –άπό τόν 14ο αἰ. π.Χ.– άρχικά άπό Αιολεῖς καί άργότερα άπό Ίωνες, πού άποίκησαν τά παράλια τής Λυδίας καί τής Καρίας καί επέκτειναν τίς δραστηριότητές τους ὡς τά παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Τόν 6ο αἰ. π.Χ. οί έλληνικές άποικίες ὑποτάχθηκαν στόν βασιλιά τής Λυδίας Κροῖσο καί άργότερα στόν βασιλιά τής Περσίας Κῦρο.

Ή παρουσία τοῦ Μεγάλου Άλεξάνδρου στόν Μικρασιατικό χῶρο τόν 4ο αἰ. π.Χ. ήταν καταλυτική. Ύπέταξε τό Περσικό κράτος καί έδωσε στίς έλληνικές πόλεις τήν ανεξαρτησία τους. Οί διάδοχοί του επέτρεψαν σ' αὐτές νά διατηρήσουν τίς περισσότερες άπό τίς έλευθερίες τους. Εἶναι ή εποχή τής πió μεγάλης ανάπτυξής τους.

Ὁ Χριστιανισμός ἐπέφερε ριζικές ἀνακατατάξεις στή Μικρά Ἀσία, πού στηρίχθηκαν στίς ἐξελληνιστικές προσπάθειες τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἐτσι ἡ Μικρά Ἀσία ἀποκτᾷ ἐνιαία μορφή καί παράλληλα μέ τόν ἐκχριστιανισμό της ἐξελληνίζεται.

Ἐμφανίζονται, ὥστόσο, καί πάλι ποικιλώνυμοι ἐχθροί πού ἐπιβουλεύονται τόν φυσικό καί ὑλικό πλοῦτο της. Προηγοῦνται χρονικά οἱ Πέρσες, πού θά ταλαιπωρήσουν τό Βυζάντιο, καί ἀκολουθοῦν οἱ Ἄραβες. Νέοι ἐχθροί ἐμφανίζονται τόν 11ο αἰ., οἱ Σελτζοῦκοι Τοῦρκοι, πού καταστρέφουν ὁλόκληρες ἐπαρχίες της, καί στή συνέχεια οἱ Ὀθωμανοί μέ τόν Μωάμεθ Β΄ τόν πορθητή, πού κυριεύουν ὁλόκληρη τή Μικρά Ἀσία μέχρι τήν Τραπεζοῦντα. Ἐτσι ἡ Μικρά Ἀσία περιέρχεται στό ἔλεός τους.

Ἡ ἀκμή τοῦ πολιτισμοῦ της ἀναστέλλεται σέ ὅλους τούς τομεῖς. Παντοῦ ἐπικρατεῖ ἡ καταστροφή καί ἡ εἰκόνα τῆς ἐρήμωσης. Τό ἐμπόριο καί ἡ γεωργία εἶναι ἀνύπαρκτα. Οἱ χριστιανικοί πληθυσμοί ἐξοντώνονται καί ἐπιχειροῦνται βίαιοι ἐξισλαμισμοί.

Χρειάστηκαν τρεῖς αἰῶνες, γιά νά ἀναλάβουν τίς δυνάμεις τους οἱ πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μετά τήν τουρκική καταστροφή. Τό ξύπνημα ἀπό τόν λήθαργο θά ἀρχίσει μέ κάποιες δειλές προσπάθειες Ἑλλήνων ἐποίκων στά τέλη τοῦ 18ου αἰ., στόν ἐμπορικό τομέα ἀρχικά, στά παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί κυρίως στή Σμύρνη. Ἡ ἀναγέννηση τῆς Μικρᾶς Ἀσίας συντελεῖται στό τέλος τοῦ 18ου αἰ., γιά νά ἀκο-

λουθήσουν οι σφαγές και οι καταστροφές του 1821 και 1822. Η ευημερία αποκαθίσταται από τα μέσα του 19ου αι., λόγω της μεγάλης ανάπτυξης και του ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος για τον χώρο.

Παράλληλα εμφανίζονται και οι διάφορες τάσεις επιρροής στη Μικρά Ασία, που κατάντησε τό μηλο της έριδος για τις Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής.

Κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου ή Μικρά Ασία αποτέλεσε τό λεγόμενο ανατολικό μέτωπο, όπου οι Σύμμαχοι της Άντάντ αντιμετώπισαν τούς Γερμανούς. Η τύχη του Μικρασιατικού Έλληνισμού παίχθηκε μέ τη μεταστροφή των συμμάχων της Άντάντ υπέρ των Τούρκων, εξαιτίας του σφοδρού ανταγωνισμού τους στην περιοχή. Έτσι, ενώ ή ανακωχή του Μούδρου τό 1918 προέβλεπε άφοπλισμό των Τούρκων και δικαίωνε τούς Έλληνες, δέν εφαρμόστηκε. Αντίθετα, ή κρυφή βοήθεια και συνδρομή των Συμμάχων στον Κεμάλ οδήγησε στην ήττα του Έλληνικού στρατού, στους έκτοπισμούς, στίς σφαγές και στην πλήρη επικράτηση των Τούρκων στη Μικρά Ασία.

Στην καταστροφή του Έλληνισμού της Μικρᾶς Ασίας μεγίστη ήταν ή συμβολή της Γερμανίας. Θέλοντας νά καταστήσει τη Μικρά Ασία Γερμανική άποικία και πολιτική έπαρχία της αυτοκρατορίας της άγωνίστηκε επί ένα τέταρτο του αιώνα νά δημιουργήσει στη Μικρά Ασία μιᾶ αγορά για τη βιομηχανία της, ένα πεδίο δράσης για τό έμπόριο και την

οικονομία της. Κατά τή διάρκεια τῶν Ἑλληνοτουρκικῶν πολέμων τοῦ 1897 καί τοῦ 1912 ἐξόπλισε τόν τουρκικό στρατό μέ σύγχρονα ὄπλα καί τόν ἐκπαίδευσε μέ τή βοήθεια Γερμανῶν Στρατιωτικῶν.

Τέλος ἐκμεταλλεύτηκε τίς προσωπικές φιλοδοξίες τῶν Νεότουρκων καί τούς ἐσπρωξε νά ἐκκενώσουν τή Μικρά Ἀσία ἀπό τούς Ἀρμένιους καί τούς Ἕλληνες, τά δύο αὐτά μεγάλα ἐνεργά στοιχεῖα πού θά μπορούσαν νά σταθοῦν ἐμπόδιο στίς φιλοδοξίες της, γιά νά τούς ἀντικαταστήσει μέ Γερμανούς ἐποίκους. Ἐνα ἑκατομμύριο Ἕλληνες ἐκτοπίστηκαν ἢ ἀναγκάστηκαν νά φύγουν, ἑξακόσιες χιλιάδες καταστράφηκαν καί πάνω ἀπό ἕνα ἑκατομμύριο Ἀρμένιοι σφαγιάστηκαν μέ τίς ὑποδείξεις καί τίς πιέσεις τῆς Γερμανίας μέχρι τό 1919.

Οἱ διωγμοί μέ τήν καθοδήγηση τῶν Γερμανῶν ξεκίνησαν μετά τούς Βαλκανικούς πολέμους καί διενεργήθηκαν σέ ὅλη τή διάρκεια τοῦ Α΄ Παγκοσμίου πολέμου(1914-1918) καί σέ δεύτερη φάση μετά τήν ἀπόβαση τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ στή Σμύρνη μέχρι τήν Καταστροφή τοῦ 1922. Ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπός ἦταν ἡ ἐκδίωξη τῶν πληθυσμῶν. Οἱ σφαγές καί ἡ καταστροφή χρησιμοποιοῦνταν, γιά νά σκορπίσουν τόν τρόμο καί νά προκαλέσουν τήν ἔξοδο τῶν πληθυσμῶν ἀπό τή Μικρά Ἀσία.

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία γιά τή συνενοχή τῆς Γερμανίας στό σύνολο τῶν μέτρων πού ἐλήφθησαν. Τό καταμαρτυροῦν τά γραπτά τῶν παγγερμανιστῶν

Γερμανῶν δημοσιογράφων, τῶν ξένων ανταποκριτῶν, καί οἱ μαρτυρίες τοῦ πρέσβη τῆς Ἀμερικῆς.

Σύμφωνα μέ μιὰ γενική στατιστική πού δημοσιεύθηκε τό 1919 μέ βάση τοὺς πίνακες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, οἱ Νεότουρκοι μετά τοὺς Βαλκανικοὺς Πολέμους καί τή Διάσκεψη τοῦ Βουκουρεστίου (1913-1914) ἐκτόπισαν ἀπό τήν ὀθωμανική ἐπικράτεια 284.172 χριστιανούς, παρὰ τό γεγονός ὅτι εἶχε ἤδη ἀρχίσει ἡ συζήτηση μεταξύ τοῦ Βενιζέλου καί τοῦ τούρκου πρεσβευτῆ στήν Ἀθήνα Γκαλίπ Κεμαλῆ γιά τήν «Ἀνταλλαγή τῶν πληθυσμῶν», τήν «οἰκειοθελῆ ἀνταλλαγή» τῶν 900.000 Ἑλλήνων πού εἶχαν τουρκική ὑπηκοότητα μέ τοὺς 1.000.000 μουσουλμάνους μέ ἐλληνική ὑπηκοότητα, προκειμένου νά ἀποφευχθοῦν οἱ συγκρούσεις μεταξύ τῶν δύο χωρῶν γιά τίς Μειονότητες. Στόν ἀριθμό αὐτό τῶν ἐκτοπισθέντων προστέθηκαν καί ἄλλοι 489.743 κατά τήν διάρκεια τοῦ Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (1914-1918).

Ὅλοι αὐτοί οἱ ἐκτοπισθέντες καί διωκόμενοι στό διάστημα 1912-1918, οἱ ὅποιοι συνολικά ἀνέρχονται σέ 773.815, ἀναζήτησαν ἄσυλο στήν Ἑλλάδα διά μέσου τῆς Θράκης. Ἀπό τοὺς Μικρασιάτες πού ζοῦσαν πλησιέστερα στά νησιά τοῦ Αἰγαίου ἄλλοι κατέφυγαν στή Λέσβο (περί τίς 40.000), ἄλλοι στή Χίο (17.000-18.000), καί ἄλλοι στή Σάμο (15.187).

Αὐτοί πού κρατήθηκαν ὄμηροι στά χέρια τῶν Τούρκων δέν εἶναι εὐκολο νά ὑπολογιστοῦν. Ἡ μόνη

*“Έλληνες τῆς Φώκαιας ἐπιβιβάζονται σέ πλοίαρια
μέ προορισμό τή Θεσσαλονίκη ἢ τή Μυτιλήνη (13-6-1914).*

ἄψευδῆς μαρτυρία εἶναι οἱ «ὀμαδικοὶ τάφοι» τῶν χιλιάδων ἐκτελεσθέντων μέ ἀγριότητα χριστιανῶν, πού κάθε τόσο ἀποκαλύπτονται στήν ἐνδοχώρα, καί μάλιστα σέ περιοχές ὅπου δέν διεξήχθησαν ποτέ μάχες. Κι ὅμως, οἱ τάφοι αὐτοὶ ἀποδίδονται ἀπό τήν τουρκική πλευρά σέ θανάτους ἀπό ἐχθροπραξίες τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Τούρκους!

Μέ τήν διαρραγή τοῦ μετώπου τόν Αὐγούστο τοῦ 1922 ὁ ἐλληνικὸς στρατὸς ἄρχισε νά ὑποχωρεῖ καί νά συμπαρασύρει μαζί του καί τό χριστιανικὸ στοιχεῖο τῆς μικρασιατικῆς κοινωνίας, τό ὁποῖο ἐγκατέλειπε τίς πατρογονικὲς του ἐστίες τῆς Ἰωνίας, τῆς Μυσίας καί τῆς Βιθυνίας σέ συνθῆκες πανικοῦ. Τράπηκε πρὸς τὰ παράλια τοῦ Αἰγαίου καί τῆς Προ-

Σμύρνη

ποντίδος, γιά νά διαφύγει ἀπό τήν ἐκδικητικότητα τῶν νικητῶν πού προέβαιναν σέ ἐκκαθαρίσεις ἀκόμη καί τῶν ἀμάχων. Τότε διαπράχθηκαν φρικτά ἐγκλήματα πολέμου, πού περιγράφηκαν σέ πολλά βιβλία καί ἄρθρα ἀπό ξένους ἀνταποκριτές. Αὐτόπτες μάρτυρες τῶν συμβάντων κατέθεσαν πολλά φρικτά στοιχεῖα, ὅταν ἔφτασαν μέ τήν «ψυχή στό στόμα» στά πλοῖα, γιά νά διασωθοῦν στά ἐλευθερωμένα ἐδάφη τοῦ Γένους. Ἐπιβιβάζονταν σέ κάθε πλωτό μέσο μέ ἐλάχιστα ὑπάρχοντα καί μέ τίς ἱερές εἰκόνες, τά ἅγια λείψανα καί τά ἱερά κειμήλια τῶν ναῶν τους, γιά νά φτάσουν σέ πλοῖα πού θά τοὺς ἀποβίβαζαν σέ ἀσφαλῆ ἐδάφη. Οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν τῶν προσφύγων διατήρησαν μέχρι σήμερα στή μνήμη τους τίς τραγικές διηγήσεις τῶν πατέρων τους γιά τίς ὀδυνηρές συνθηκες ἐκείνων τῶν ἡμερῶν τῆς τραγικῆς αὐτῆς Ἐξόδου, ἴσως ἀπό τίς πιό σπάνιες γιά τήν ἀγριότητά της στήν παγκόσμια Ἱστορία!

Οἱ πρόσφυγες τῶν 35 Μητροπόλεων τῆς Ἀνατολῆς πού διεσπάρησαν κυρίως στίς λεγόμενες Νέες Χῶρες καί στήν Παλιά Ἑλλάδα διατήρησαν ἀκέραη τήν ὀρθόδοξη καί ἐθνική τους συνείδηση. Τή συνείδηση ὅτι ὑπάγονται στή δικαιοδοσία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως καί οἱ ὑπόλοιπες ἐπαρχίες τῆς Ἑλλάδος. Μέ τήν σύναξη τῶν ἐξ Ἀνατολῆς χριστιανῶν συντελέσθηκε ἡ «ὁμοιογένεια τοῦ ὀρθόδοξου πληρώματος» σύμφωνα μέ τήν ὀρθόδοξη ἐκκλησιολογία, ἡ ὁποία καί ἀποτρέπει κάθε μονομερῆ ἀπόπειρα ἀνατροπῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ status στήν ἐλληνική ἐπικράτεια.

Τόν ἀκριβῆ ἀριθμό τῶν Ἑλληνορθόδοξων πού κατοικοῦσαν στίς ἐγκαταλειφθεῖσες περιοχές τόν ἀγνοοῦμε, γιατί οἱ Τοῦρκοι κατέγραφαν τότε στίς καταστάσεις τους μόνον τούς ἄρρενες καί ὄχι ὅλα τά μέλη τῶν οἰκογενειῶν τους. Σύμφωνα μέ τόν Vital Cuinet τό σύνολο τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἦταν 8.719.851, μεταξύ τῶν ὁποίων ὑπῆρχαν 1.037.362 χριστιανοί ἄνδρες. Ἀπό αὐτούς τό 80% ἦταν Ἑλληνορθόδοξοι Ρωμιοί, πού ἐπέζησαν ἐκεῖ κατά τήν ὑστεροβυζαντινὴ περίοδο μαζί μέ τίς διάφορες ἄλλες Μικρασιατικές φυλές πού ἐξισλαμίσθηκαν.

Ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰῶνα τά ἀσφαλέστερα στοιχεῖα γιά τήν χαρτογράφηση τοῦ Ρωμαίικου πληθυσμοῦ στήν Τουρκία προέρχονται ἀπό τίς ἐκεῖ ἀκμάζουσες Μητροπόλεις τοῦ Πατριαρχείου. Στίς

ἔνδεκα μόνο Μητροπόλεις τῆς Ἰωνίας (τῆς Ἐφέσου, τῆς Σμύρνης, τῆς Φιλαδέλφειας, τῆς Ἡλιοπόλης, τῶν Ἀνέων, τῆς Κρήνης, τῶν Βρυούλων, τῆς Περγάμου καί τοῦ Ἀδραμυτίου, καθώς καί τῶν Μοσχονησίων καί τῶν Κυδωνιῶν) διακονοῦσαν 459 ἱερεῖς, ἀπό τοὺς ὁποίους διασώθηκαν καί ἦλθαν ὡς πρόσφυγες στήν Ἑλλάδα μόνο οἱ 112. Οἱ ὑπόλοιποι 347 ἐξοντώθηκαν μέ πολλοὺς μαρτυρικούς τρόπους. Τά σεπτὰ λείψανά τους μαζί με τά λείψανα τῶν ἱεραρχῶν τους εἶναι κατατεθειμένα στήν πατρική γῆ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ὁ πολιτισμός τῆς Μικρᾶς Ἀσίας

Ἡ Μικρά Ἀσία ὑπῆρξε τό λίκνο τοῦ Ἑλληνισμοῦ καί τοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ Ἕλληνες ἔζησαν ἐπί 3.500 χρόνια στά παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀλλά καί στήν ἐνδοχώρα, καί ὁ χῶρος της λειτούργησε ὡς κέντρο διάδοσης τοῦ Ἑλληνισμοῦ καί ὡς γέφυρα μεταξύ Εὐρώπης καί Ἀσίας.

Ὁ ἑλληνικός πολιτισμός πού πήγασε ἀπό τή Μικρά Ἀσία ἦταν ἀποτέλεσμα συνεχῶν ἀγώνων, ἐργασίας καί σκέψης. Ἐκεῖ γεννήθηκε ἡ ἐπιστήμη μέ τόν ἐμπειρικό καί ὀρθολογικό χαρακτήρα της. Ἐκεῖ συζεύχθηκε ἀρμονικά ἡ θεωρία μέ τήν πράξη. Ἐκεῖ ἀναπτύχθηκε τό ἐλεύθερο πνεῦμα, ἡ ἀγάπη γιά τήν ἀνεξαρτησία. Ἐκεῖ ἡ θρησκεία κατοχύρωσε τόν πνευ-

ματικό της χαρακτήρα. Ἐκεῖ καθιερώθηκε ἡ δημοκρατία, ἐπιβλήθηκε ἡ ἰσονομία καί ἐπικράτησε ἡ ἰσορροπία. Ἀλλά καί οἱ τέχνες καί οἱ τεχνικές ἀπό ἐκεῖ κατάγονται. Ὅλα αὐτά συντελέστηκαν διαχρονικά καί ἀέναα, ἀπό τήν ἀρχαιότητα ὥς τή Βυζαντινή ἐποχή.

Ὁ πολιτισμός τῆς Ἑλλάδας τήν ἐποχή τοῦ Περικλῆ εἶχε προετοιμαστεῖ ἀπό δύο ἢ τρεῖς αἰῶνες ὑψηλοῦ πολιτισμοῦ στή Μικρά Ἀσία.

Μετά τήν πτώση τῆς Ἀθήνας θά εἶχε ἴσως σβήσει καί δέν θά εἶχε κατακτήσει τή Δύση, ἂν δέν εἶχε ἀνάψει ξανά στίς ἀκτές τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅπου εἶχε γεννηθεῖ καί ἀπ' ὅπου οἱ μεγάλες πόλεις τόν εἶχαν διαδώσει στόν ὑπόλοιπο κόσμο.

Μίλητος, Ἔφεσος, Σμύρνη, Κολοφώνα, Κλαζομενές, Πριήνη, Τέως, Ἀλικαρνασσός, Πέργαμος Νίκαια, Ἀμάσεια εἶναι οἱ πόλεις ὅπου γεννήθηκαν οἱ ἐπιστῆμες.

Ἐκπρόσωποί τους εἶναι οἱ φυσικοί φιλόσοφοι Θαλῆς, Ἀναξίμανδρος, Ἀναξίμενης ἀπό τή Μίλητο, Ἀναξαγόρας ἀπό τίς Κλαζομενές, Ἡράκλειτος ἀπό τήν Ἔφεσο· ὁ ποιητής καί φιλόσοφος Ξενοφάνης ἀπό τήν Κολοφώνα· ὁ Βίας ὁ Πριηνεύς – ἓνας ἀπό τοὺς ἐπτὰ σοφούς τῆς ἀρχαιότητος· οἱ ἀστρονόμοι καί μαθηματικοί Ἀπολλώνιος ἀπό τήν Πέργη, Ἴππαρχος ἀπό τή Νίκαια τῆς Βιθυνίας· ὁ ἰατρός Γαληνός ἀπό τήν Πέργαμο· οἱ γεωγράφοι Ἐκαταῖος ὁ Μιλήσιος, Στράβων ἀπό τήν Ἀμάσεια τοῦ Πόντου,

Παυσανίας από τή Λυδία. Ὁ ἀρχιτέκτονας, πολεοδόμος, φυσικός, μαθηματικός, μετεωρολόγος καί φιλόσοφος Ἰππόδαμος ἀπό τή Μίλητο. Οἱ ἀρχιτέκτονες Ἀρκέσιος ἀπό τίς Τράλλεις, Πύθεος ὁ Ἀλικαρνασσεύς, Ἐρμογένης ὁ Πριηνεύς.

Ἀπό τή Μικρά Ἀσία καταγόταν ὁ πατέρας τῆς Ἱστορίας Ἡρόδοτος ὁ Ἀλικαρνασσεύς. Στή Μικρά Ἀσία γεννήθηκε ἡ ποίηση. Ὁ Ὅμηρος καταγόταν ἀπό τή Σμύρνη (ἢ τή Χίο). Ἐδῶ γεννήθηκαν οἱ λυρικοί ποιητές Καλλῖνος ὁ Ἐφέσιος, Μίμνερμος ὁ Κολοφώνιος, Φωκυλίδης ὁ Μιλήσιος, Ἀνακρέων ἀπό τήν Ἰωνία, Ἀλκμάνας ἀπό τή Λυδία (ἢ τήν Ἰωνία).

Ὁ Χριστιανισμός γεννήθηκε στήν Ἰουδαία ἀλλά πολύ γρήγορα ἐξαπλώθηκε στή Μικρά Ἀσία ἀπό τόν Ἀπόστολο τῶν ἐθνῶν Παῦλο. Ἐπί δύο χρόνια ὁ Ἀπόστολος Παῦλος κηρύττει τό Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ στήν Ἐφεσο καί ἰδρύει τήν Ἐκκλησία τῆς Ἐφέσου, ἡ ὁποία ἔμελλε νά ἀναδείξει ἑκατοντάδες ἐκκλησιαστικά στελέχη καί μάρτυρες. Μετά τό θάνατο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἔρχεται στήν Ἐφεσο ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης, ὁ ὁποῖος θά κάνει τήν Ἐφεσο κέντρο τῆς διδασκαλίας του καί μέ ἄσβεστη φλόγα θά διατρέξει ἀσταμάτητα τίς πόλεις καί τά χωριά τῆς Ἰωνίας γιά δεκατρία ὁλόκληρα χρόνια, αὐξάνοντας τόν ἀριθμό τῶν πιστῶν καί ὁλοκληρώνοντας τό ἔργο τοῦ Παύλου. Ἐπί αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ ὁ Ἰωάννης θά ἐξοριστεῖ στήν Πάτμο, ὅπου θά γράψει τήν «Ἀποκάλυψη», καί θά ἐπα-

νέλθει στην Ἔφεσο, ὅπου θά συγγράψει τό Εὐαγγέλιό του.

Στή Μικρά Ἀσία βρίσκονται οἱ ἑπτὰ Ἐκκλησίες τῆς Ἀποκαλύψεως: Ἔφεσος, Σμύρνη, Πέργαμος, Θυάτειρα, Σάρδεις, Φιλαδέλφεια, Λαοδίκεια. Στίς μεγάλες Οἰκουμενικές Συνόδους πού ἔγιναν στίς πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας(στή Νίκαια τῆς Βιθυνίας, στήν Ἔφεσο, στή Χαλκηδόνα) μπῆκαν τά θεμέλια τῆς δογματικῆς καί τῆς λατρείας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπό τούς μεγάλους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Στό ἐσωτερικό τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, στόν Ὀλυμπο τῆς Βιθυνίας, στίς πλαγιές τοῦ Σίπυλου βορειοδυτικά τῆς Σμύρνης, στήν Καππαδοκία, στήν Τραπεζοῦντα ἀνθεῖ ὁ Μοναχισμός. Χτίζονται Μοναστήρια, βυζαντινές ἐκκλησίες, δημιουργοῦνται πρωτότυπα ἔργα βυζαντινῆς τέχνης καί ἀγιογραφίας.

Ἡ Μικρά Ἀσία ἔδωσε στή Βυζαντινή αὐτοκρατορία τίς κυριότερες βασιλικές οἰκογένειες: Τούς Ἰσαύρους, πολλούς μονάρχες τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας, ὅπως τόν Νικηφόρο Φωκᾶ, τόν Ἰωάννη Τσιμισκῆ κ.ἄ., τούς Κομνηνοῦς, τούς αὐτοκράτορες τῆς Νίκαιας, τούς Παλαιολόγους.

Μετά τήν κατάκτηση τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀπό τούς Ὄθωμανούς ἡ βαρβαρότητα ἤρθε νά καταλύσει τόν πολιτισμό, νά ἀνακόψει ἔστω καί προσωρινά τή θαυμαστή πορεία του.

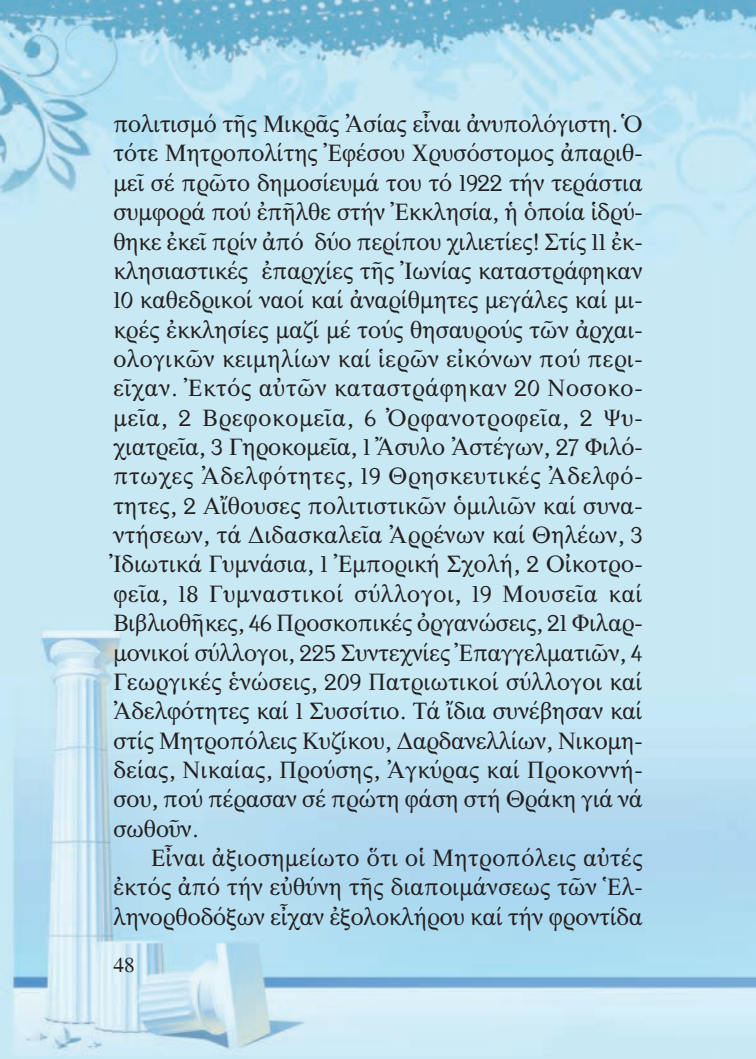
Ἀποτέλεσμα μακρᾶς διεργασίας ὑπῆρξε ἡ ἀναγέννηση τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πού ἐκδηλώθηκε ἐκρη-

κτικά τόν 18ο αιώνα. Ξεκίνησε από τά παράλια καί ἦταν ἀπόρροια τῆς οἰκονομικῆς ἀνθησης, τῆς ἀνάπτυξης τῶν κοινοτήτων, τῆς διοικητικῆς καί πνευματικῆς ἱκανότητος τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἀκμῆς τοῦ ἐμπορίου καί τῆς ἀκτοπλοΐας, τῆς σπουδαίας ἐκπαίδευσης πού καλλιέργησαν οἱ Μικρασιάτες.

Οἱ Ἕλληνες μέ τά πνευματικά χαρίσματα πού διέθεταν κατάλαβαν πολύ γρήγορα πώς ἡ ἀνόρθωση καί ἡ ἀπελευθέρωσή τους θά μποροῦσαν νά πραγματοποιηθοῦν κυρίως μέσω τῆς ἐκπαίδευσης καί τῆς μόρφωσης. Ἐτσι ἔδωσαν βαρύτητα στήν ἵδρυση Ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων καί Συλλόγων, οἱ ὅποιοι εἶχαν σκοπό νά προσφέρουν μόρφωση, νά διαδώσουν τίς ἐπιστῆμες καί τά γράμματα καί νά συνεισφέρουν στή γενική πρόοδο, ἐνθαρρύνοντας τίς φιλολογικές καί ἐπιστημονικές ἐργασίες. Σχεδόν κάθε πόλη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας διέθετε ἓνα Σύλλογο γιά τήν προώθηση τῶν γραμμάτων καί τήν ἵδρυση σχολείων.

Ἡ Σμύρνη ἔγινε ἡ μητρόπολη τοῦ Ἑλληνισμοῦ στή Μικρά Ἀσία. Κοντά σ' αὐτήν ἀναπτύχθηκε ὁ Τσεσμέ, ἀπέναντι ἀπό τή Χίο, τά Βουρλά, ἡ Φώκαια, ἡ Ἔφεσος, τό Αἰβαλί (οἱ Κυδωνίες). Στά βόρεια ἄκμασαν ἡ Νικομήδεια, ἡ Ἡράκλεια τοῦ Πόντου, ἡ Σινώπη, ἡ Τραπεζοῦντα, ἡ Σαμψούντα (ἡ ἀρχαία Ἀμισός), ἡ Ἀργυρούπολη καί ἄλλες μικρότερες πόλεις.

Τό 1922 ἡ καταστροφή πού συντελέστηκε στόν

πολιτισμό της Μικρᾶς Ἀσίας εἶναι ἀνυπολόγιστη. Ὁ τότε Μητροπολίτης Ἐφέσου Χρυσόστομος ἀπαριθμεῖ σέ πρῶτο δημοσίευμά του τό 1922 τήν τεράστια συμφορά πού ἐπῆλθε στήν Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ιδρύθηκε ἐκεῖ πρὶν ἀπό δύο περίπου χιλιετίες! Στίς 11 ἐκκλησιαστικές ἐπαρχίες τῆς Ἰωνίας καταστράφηκαν 10 καθεδρικοί ναοί καί ἀναρίθμητες μεγάλες καί μικρές ἐκκλησίες μαζί μέ τούς θησαυρούς τῶν ἀρχαιολογικῶν κειμηλίων καί ἱερῶν εἰκόνων πού περιεῖχαν. Ἐκτός αὐτῶν καταστράφηκαν 20 Νοσοκομεῖα, 2 Βρεφοκομεῖα, 6 Ὁρφανοτροφεῖα, 2 Ψυχιατρεῖα, 3 Γηροκομεῖα, 1 Ἄσυλο Ἀστέγων, 27 Φιλόπτωχες Ἀδελφότητες, 19 Θρησκευτικές Ἀδελφότητες, 2 Αἵθουσες πολιτιστικῶν ὁμιλιῶν καί συναντήσεων, τά Διδασκαλεῖα Ἀρρένων καί Θηλέων, 3 Ἰδιωτικά Γυμνάσια, 1 Ἐμπορική Σχολή, 2 Οἰκοτροφεῖα, 18 Γυμναστικοί σύλλογοι, 19 Μουσεῖα καί Βιβλιοθήκες, 46 Προσκοπικές ὁργανώσεις, 21 Φιλαρμονικοί σύλλογοι, 225 Συντεχνίες Ἐπαγγελματιῶν, 4 Γεωργικές ἐνώσεις, 209 Πατριωτικοί σύλλογοι καί Ἀδελφότητες καί 1 Συσσίτιο. Τά ἴδια συνέβησαν καί στίς Μητροπόλεις Κυζίκου, Δαρδανελλίων, Νικομηδείας, Νικαίας, Προύσης, Ἀγκύρας καί Προκοννήσου, πού πέρασαν σέ πρώτη φάση στή Θράκη γιά νά σωθοῦν.

Εἶναι ἀξιοσημεῖωτο ὅτι οἱ Μητροπόλεις αὐτές ἐκτός ἀπό τήν εὐθύνη τῆς διαποιμάνσεως τῶν Ἑλληνορθοδόξων εἶχαν ἐξολοκλήρου καί τήν φροντίδα

τῆς μορφώσεως τῶν νεότερων γενεῶν. Μέ τήν ἐπιστάσια καί τή μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας στήν περιοχὴ μόνο τῆς Σμύρνης καί τοῦ Αἰδινίου μαθήτευαν 345.749 ἑλληνορθόδοξοι, στήν Προῦσα 230.737, στό Ἰκόνιο 73.000, στά Ἄδανα 46.200, στήν Ἀγκυρα 34.000, καί στήν Καππαδοκία, στή Φρυγία, στήν Πισιδία κλπ. ἄλλοι 50.830 μαθητές! Στά 698 σχολεῖα ἑλληνικῆς παιδείας πού ὑπῆρχαν στίς Μητροπόλεις τῆς Ἰωνίας, τῆς Βιθυνίας καί τῆς Καππαδοκίας ὑπηρετοῦσαν περίπου 1.165 ἑλληνορθόδοξοι διδάσκο-ντες. Τό ἴδιο περίπου πλῆθος διδασκόντων καί μαθητῶν ὑπῆρχε καί στίς ἑξι Παρευξείνιες Μητροπόλεις τοῦ Πόντου–τῆς Ἀμασείας, τῆς Νεοκαισαρείας, τῆς Κολωνίας, τῆς Χαλδίας, τῆς Ροδοπόλεως καί τῆς Τραπεζοῦντος–μέχρι πού ἀποχώρησαν ἀπό ἐκεῖ οἱ τσαρικοὶ Ρῶσοι, καί τό 1919 οἱ μπολσεβίκοι παρέδωσαν καί πάλι στούς Τούρκους τὰ ἐδάφη τοῦ Πόντου πού εἶχαν κατακτηθεῖ ἀπό τόν τσαρικό στρατό.

Σμύρνη

Ἡ Σμύρνη ἀπό τήν προϊστορική ἀρχαιότητα ὑπῆρξε αἰολικὴ ἀποικία. Ὁ ὠραῖος καί καλά προστατευμένος κόλπος της μέ τό ἀσφαλές λιμάνι της τήν βοήθησε νά γίνεи ἀπό τά πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς της ἓνα ἀπό τά θαυμάσια ἐμπορικά κέντρα ὅχι μόνο τοῦ Αἰγαίου ἀλλά καί ὁλόκληρης τῆς Μεσογείου.

Ἡ πόλη τῆς Σμύρνης καταστράφηκε μετὰ ἀπό

ἐπιδρομές. Ἡ καινούργια πόλη πού ἔλαμψε γιά αἰῶνες στή Μικρά Ἀσία, αὐτή πού διέσωσε καί διατήρησε τήν Ἑλληνική κληρονομιά τῆς Ἰωνίας, πού φώτισε μέ τό φῶς τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ τήν Ἀνατολή, ἡ Σμύρνη τῶν ἁγίων καί τῶν μαρτύρων τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ «ἄπιστη Σμύρνη» - Γκιανούρ Ἰζμίρ, ὅπως τήν ἀποκαλοῦσαν οἱ Τοῦρκοι, δίνοντας ἔτσι – ἔστω καί ἄθελά τους – τή δική τους ὁμολογία γιά τήν ἐλληνικότητά της, δέν ἦταν ἄλλη ἀπό αὐτήν πού ξανάχτισε ἀπό τήν ἀρχή ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος στούς πρόποδες τοῦ χαμηλοῦ βουνοῦ της, τοῦ Πάγου.

Οἱ διάδοχοι τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου τήν ἀσφάλισαν μέ ισχυρά κάστρα καί τή στόλισαν μέ μεγαλόπρεπα οἰκοδομήματα, βιβλιοθῆκες, θέατρα, μνημεῖα. Στά χρόνια τῆς Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας καί στά Βυζαντινά χρόνια ἡ Σμύρνη πλουτίστηκε μέ ἀκόμη περισσότερα κτίσματα καί ιδρύματα.

Ὁ Ἑλληνικός πληθυσμός τῆς Σμύρνης στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰ. ἦταν 140.000. Στήν πόλη ζοῦσαν ἐπίσης 80.000 Τοῦρκοι, 12.000 Ἀρμένιοι, 20.000 Ἑβραῖοι καί 15.000 Εὐρωπαῖοι.

Ἡ πνευματική ὑπεροχή τῶν Ἑλλήνων στή Σμύρνη ἦταν καταφανής.

Ἀπό τά ἐλληνικά ἐκπαιδευτικά ιδρύματά της σημαντικότερη ἦταν ἡ περιώνυμη «Εὐαγγελική Σχολή Σμύρνης», γνωστή σέ ὅλη τήν Εὐρώπη. Ἦταν ἴδρυμα δευτεροβάθμιας ἀνώτερης ἐκπαίδευσης, τό

Σμύρνη

όποιο ιδρύθηκε τό 1717 καί περιελάμβανε βιβλιοθήκη μέ 35.000 τόμους καί 200 ιστορικά χειρόγραφα, μικρό Μουσείο μέ ἀρχαῖα ἐκθέματα καί μεγάλη νομισματική συλλογή. Σ' αὐτήν μαθήτευσαν ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς, ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε', ὁ ποιητής Γιώργος Σεφέρης καί πολλά ἄλλα μεγάλα ὀνόματα τοῦ πνεύματος καί τῆς ἐπιστήμης. Σχολεῖα ὑψηλότατης πνευματικῆς στάθμης ἦταν ἐπίσης τό «Κεντρικόν Παρθεναγωγεῖον», τό «Φιλολογικόν Γυμνάσιον» καί τό «Ὁμήρειον Παρθεναγωγεῖον».

Ἀπό τοὺς Συλλόγους τῆς Σμύρνης πρῶτα ιδρύθηκε ἡ «Ἰωνικὴ Λέσχη» καί ἀκολούθησαν τό «Φιλολογικόν Μουσεῖον», ὁ «Σύλλογος πρὸς διάδοσιν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων», ὁ «Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος Ὅμηρος», πού ἐξέδιδε ὁμώνυμο περιοδικό, ὁ σύλλογος «Πανιώνιος», πού ἐνεθάρρυνε τό ἀθλητικὸ πνεῦμα καί διοργάνωνε ὁμιλίες, διαγωνισμοὺς ποιητικoὺς καί ἐκθέσεις ζωγραφικῆς καί ἀρχιτε-

Ἡ Εὐαγγελική Σχολή τῆς Σμύρνης.

κτονικῆς, ὁ σύλλογος «Ἀπόλλων», ἡ «Λέσχη Ἑρετῶν» καί ὁ ὄμιλος «Πέλωψ».

Σημαντικότερα ἀπό τὰ εὐαγῆ ἱδρύματα πού ἱδρυσαν οἱ Ἕλληνες τῆς Σμύρνης ἦταν τό «Γραικόν Νοσοκομεῖον Ἅγιος Χαραλάμπος», τό «Βρεφοκομεῖον Σμύρνης», τό «Ἑλληνικόν Ὁρφανοτροφεῖον», τό Μαιευτήριον καί τό Ψυχιατρεῖο.

Ἰδιαίτερη ἀνάπτυξη στή Σμύρνη εἶχε σημειώσει ἡ ἑλληνική δημοσιογραφία μέ πάμπολλες ἐκδόσεις, παρά τό ἀνελεύθερο καθεστῶς της. Ἡ ἀρχαιότερη ἑλληνική ἐφημερίδα «Ἀμάλθεια» ἐκδιδόταν ἀπό τό 1838.

Ἀπό τὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1840 στή Σμύρνη λειτουργοῦσαν δέκα ἑλληνικά τυπογραφεῖα. Συνολικά κυκλοφοροῦσαν 64 ἐφημερίδες καί περιοδικά.

Πρὶν ἀπὸ τὴν καταστροφή της τό 1922 ἡ Σμύρνη εἶχε 16 ὁρθόδοξους ναοὺς μέ ἀρχαιότερον τόν

Πολυάριθμες οί ελληνικές καί ξενόγλωσσες
έφημερίδες τής Σμύρνης.

ναό τοῦ ιερομάρτυρος Ἀγίου Πολυκάρπου, ἐπισκόπου Σμύρνης. Μεγαλοπρεπέστερος ἦταν ὁ μητροπολιτικός ναός τῆς Ἀγίας Φωτεινῆς, μέ τό ἐξάαιρετης τέχνης μαρμαρίνο κωδωνοστάσιο, ὕψους 35 μέτρων.

Σμύρνη, 1910. Ἀπόφοιτοι τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς
μέ τούς καθηγητές τους.

Τό καμπαναριό τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς
στὴ Σμύρνη.

Ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ
στὴ Σμύρνη, ὅπως καί
στὶς ἄλλες πόλεις τῆς
Μικρᾶς Ἀσίας, τό ἐσω-
τερικὸ καὶ ἐξωτερικὸ ἐ-
μπόριο, ἡ μεγάλη ἐξα-
γωγή σταφίδας, ἡ ναυ-
σιπλοΐα, ἡ βιομηχανία,
ἡ ἀλιεία, τὰ ὀρυχεῖα, οἱ
τράπεζες ἦταν ἀποκλει-
στικά στὰ χέρια τῶν Ἑλ-
λῆνων, ἂν ἐξαيرέσουμε
τούς Εὐρωπαίους, οἱ ὁ-
ποῖοι εἶχαν καταφέρει νά

διεισδύσουν στὴν οἰκονομία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Οἱ Ἕλληνες τῆς Σμύρνης μέ τὴν ἀνώτερη ἐκπαί-
δευσὴ τους, τὴ γλωσσομάθεια, τὴν εὐδοκίμηση στὰ
ἐπαγγέλματα καὶ στὶς τέχνες, τὴν οἰκονομικὴ τους
εὐρωστία καὶ δραστηριότητα ἀποτελοῦσαν, ὅπως
ἔχει λεχθεῖ, «τόν οἰκονομικὸ καὶ πνευματικὸ ἐξο-
πλισμὸ τῆς χώρας».

Τρίγλια

Ἡ Τρίγλια εἶναι κωμόπολη τῆς Προύσας, στὸν
ἱστορικὸ χῶρο τῆς Βιθυνίας, μέ 2.500 κατοίκους σή-
μερα. Ἀναφέρεται ὡς οἰκισμὸς ἀπὸ τὸν 14ο αἰῶνα,
στὸν ὁποῖο κατοικοῦσε γιὰ αἰῶνες συμπαγῆς ἐλ-

ληνόφωνος καί χριστιανικός πληθυσμός, μέχρι την ανταλλαγή πληθυσμών του 1922. Ο οικισμός περιεῖχε τή μονή Τριγλίας καί ἄλλες ἐκκλησίες και μονές, μεταξύ τῶν ὁποίων καί τή μονή Βαθέος Ρύακος. Οἱ μονές τῆς Τριγλίας ἐπαιξαν σημαντικό ρόλο κατά τήν Εἰκονομαχία καί ἀνέδειξαν πολλούς μάρτυρες. Ἡ Τρίγλια εἶναι ἡ πατρίδα τοῦ ἱεροεθνομάρτυρος ἁγίου Χρυσόστομου Σμύρνης.

Ὁ Ἅγιος Χρυσόστομος Σμύρνης

Ἔφεσος

Ἦταν ἀποικία Ἑλλήνων ἀπό τίς Μυκῆνες καί τήν Ἀχαΐα, πού τήν ἀποίκισαν τό 1100 π.Χ. Πλούσια καί ὠραία ἡ Ἔφεσος δοκίμασε τήν ἀρπακτική ἐπιβουλή πολλῶν ἐπιδρομέων.

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος καί οἱ διάδοχοί του ἔκτισαν στήν πόλη ὠραῖα οἰκοδομήματα. Οἱ Ρωμαῖοι τήν εἶχαν πρωτεύουσα τῆς διοίκησης τῆς Ἀσίας καί τήν στόλισαν ἀκόμη περισσότερο μέ μεγαλόπρεπα κτίρια. Τόν Χριστιανισμό στήν Ἔφεσο δίδαξε πρῶ-

Ἀρχαία Ἔφεσος

τος ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καί στή συνέχεια ὁ Εὐ-
αγγελιστής Ἰωάννης.

Νέα Ἔφεσος

Ἦταν λιμάνι στή διοίκηση Σμύρνης, νότια τῆς
ἀρχαίας Ἐφέσου. Ἰδρύθηκε τό 1650 καί ἀναπτύχθηκε
γρήγορα, ἀλλά περιέπεσε σέ παρακμή. Στίς ἀρχές
τοῦ 20οῦ αἰ. εἶχε 8.000 κατοίκους.

Φώκαια

Ἰδρύθηκε ἀπό Ἴωνες γύρω στόν 8ο αἰ. π.Χ. στή
βορειοανατολική ἔξοδο τοῦ Σμυρναϊκοῦ κόλπου.
Τόν 7ο αἰ. ἡ Φώκαια, ἀφοῦ ἱδρυσε τή Λάμψακο,
στράφηκε μόνη αὐτή πρὸς τή δυτική Μεσόγειο
(Ἰταλία, Γαλλία, Ἰσπανία) καί ἱδρυσε ἐκεῖ ὀνομαστές
ἀποικίες, γνωστότερη ἀπό τίς ὁποῖες εἶναι ἡ Μασ-
σαλία.

Τό 1250 μ.Χ. ιδρύθηκε ή Νέα Φώκαια από κατοίκους τής Παλαιᾶς Φώκαιας, ή όποία τό 1908 εἶχε 9.000 κατοίκους. Από αὐτούς οἱ 6.000 ἦταν Χριστιανοί Ὁρθόδοξοι.

Πέργαμος

Μιά ἄλλη πανάρχαιη πόλη, προπύργιο καί κοιτίδα τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Τόν 3ο αἰ. π.Χ. θά ἐξελιχθεῖ σέ ἰσχυρό ἀνεξάρτητο ἑλληνικό κράτος μέ μεγάλη ἱστορική διαδρομή.

Κάτω ἀπό τήν ἡγεσία φωτισμένων ἀρχόντων ή Πέργαμος θά ἐξελιχθεῖ σέ κέντρο γραμμάτων καί πολιτισμοῦ καί ἔδρα τής ξακουστῆς Περγαμηνῆς Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν.

Στήν Πέργαμο δίδαξε τόν Χριστιανισμό ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος.

Ἀρχαία Πέργαμος

Αἶβαλί (Κυδωνίες)

Αἶβαλί (Κυδωνίες)

Τό Αἶβαλί ἢ Κυδωνίες εἶναι ἀπό τίς νεότερες πόλεις τῆς περιοχῆς, ἰδρυμένη στό τέλος τοῦ 16ου αἰώνα μέ ἀρχές τοῦ 17ου ἀπό κατοίκους τῆς Λέσβου, πού ἐγκατέλειψαν τήν πατρίδα τους σέ ἀναζήτησι μιᾶς καλύτερης ζωῆς. Ἡ ταχύτατη ἀνάπτυξη πού γνώρισε ἡ πόλη τήν κατέστησε ἀπό τά μέσα τοῦ 18ου αἰώνα ἕνα πολύ σημαντικό οἰκονομικό καί πνευματικό κέντρο τῆς περιοχῆς.

Στά χρόνια πού ἀκολούθησαν τό Αἶβαλί ἀναγνωρίστηκε ὡς μία ἀμιγῶς χριστιανική κοινότητα, ἡ ὁποία δραστηριοποιήθηκε πολύ στή διάδοση τῆς ἐπιστήμης, τοῦ πολιτισμοῦ καί τῶν γραμμάτων ἰδρύοντας τήν Ἀκαδημία τῶν Κυδωνιῶν, ἕνα ἀπό τά πιό ἀξιόλογα ἐκπαιδευτικά ἰδρύματα τοῦ τουρκοκρατούμενου Ἑλληνισμοῦ. Ἐκτός ἀπό τήν Ἀκαδη-

μία είχε περίπου 20 δημοτικά, σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και παρθεναγωγεία, έξωτερικά ιατρεία και νοσοκομεία.

Τό 1816 τό Αϊβαλί ἀριθμοῦσε 16.000 κατοίκους.

Ἄλλες ἑλληνικές πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας

Κορδελιό, Αἰδίνι, Νύμφαιο, Μαινεμένη, Ἀρτάκη, Πάνορμος, Προῦσα, Κασαμπάς, Βουρλά, Ἐρυθρές, Κρήνη (Τσεσμές), Ἀλάτσατα, Μάκρη...

ΠΟΝΤΟΣ

Ὁ Πόντος εἶναι ἡ βορειοανατολική πλευρά τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐκτείνεται ἀπό τήν πόλη Σινώπη στά δυτικά μέχρι τό ὄρος Βατούμ στά ἀνατολικά τῆς Τραπεζούντας. Στά βόρεια βρέχεται ἀπό τόν Εὐξεινο Πόντο καί στά νότια φτάνει μέχρι τήν ὁροσειρά Ὀλγασύς σέ βάθος 200-300 χιλιομέτρων.

Ὁ Πόντος ὑπῆρξε στήν ἀρχαιότητα πεδίο ἔντονου ἑλληνικοῦ ἀποικισμοῦ. Ἡ Μίλητος πρώτη ἵδρυσε στόν Πόντο τή Σινώπη τόν 8ο αἰώνα π.Χ., καί ἡ Σινώπη μέ τή σειρά της ἵδρυσε τήν Τραπεζούντα, τήν Κρώμνα, τό Πτέρυον, τήν Κύτωρο (Κοτύωρα) καί ἄλλες φημισμένες πόλεις τῆς περιοχῆς.

Στά χρόνια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου οἱ ἑλληνικές ἀποικίες στόν Πόντο ἦταν πολιτικά ἀνεξάρτητες καί βρίσκονταν σέ εὐημερία. Ἀκολούθησε ἡ κυριαρχία τῆς Μιθριδατικῆς δυναστείας καί ἡ Ρωμαϊκή

κυριαρχία στή συνέχεια, όποτε οί έλληνικές άποικίες του Πόντου έχασαν τήν άυτονομία τους.

Τήν έποχή αύτή διαδόθηκε στον Πόντο ό Χριστιανισμός από τούς άποστόλους Άνδρέα καί Πέτρο. Ή καθιέρωση του Χριστιανισμού από τον Μέγα Κωνσταντίνο (313 μ.Χ.) έδωσε τή δυνατότητα νά ιδρυθούν στον Πόντο πολλοί ναοί καί αξιολογώτατα μοναστήρια, όπως του Άγίου Ίωάννου του Βαζελώνος, τής Παναγίας Σουμελά, του Άγίου Γεωργίου του Περιστερώτα.

Στήν έποχή των Σταυροφόρων (1204), οί άδελφοί Άλέξιος καί Δαβίδ, άπόγονοι τής άυτοκρατορικής δυναστείας των Κομνηνών, ίδρυσαν στήν περιοχή του Πόντου τήν «Άυτοκρατορία των Μεγάλων Κομνηνών». Στή διάρκεια των 257 χρόνων της ό Πόντος γνώρισε μεγάλη οικονομική ευμάρεια καί πολιτιστική άκμή. Οί Μεγαλοκομνηνοί ένδιαφέρθηκαν ιδιαίτερα γιά τήν καλλιέργεια των γραμμάτων καί των τεχνών. Οί Μονές του Πόντου έγιναν κέντρα πολιτιστικής ανάπτυξης. Μέ σύμβολο τον μονοκέ-

Ἡ Ἱερά Μονή τῆς Παναγίας Σουμελά

φαλο ἀετό καί προστάτη τόν Ἅγιο Εὐγένιο, πολι-
οῦχο τῆς Τραπεζούντας, οἱ Μεγαλοκομνηνοί δια-
τηροῦν τὴν αὐτοκρατορία τους ὥς τό 1461.

Ὅκτώ χρόνια μετά τὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντι-
νούπολης ὁ Πόντος ὑπέκυψε στοὺς Ὀθωμανούς. Ἡ
ἐλληνική κοινωνία τοῦ μικρασιατικοῦ Πόντου θά
σημαδευτεῖ –ὅπως καί κάθε ἄλλο μέρος τοῦ ἐλλη-
νικοῦ κόσμου– ἀπὸ τὸν ἐξισλαμισμό καί τὴν ἐμ-
φάνιση τοῦ κρυπτοχριστιανισμοῦ. Τό πρῶτο κύμα
ἐξισλαμισμῶν ἐμφανίζεται μετά τὴν παράδοση τῆς
Τραπεζούντας στοὺς Ὀθωμανούς. Οἱ χριστιανοί ἐκ-
διώκονται καί περιθωριοποιοῦνται καί οἱ ἐκκλησίες
μετατρέπονται σέ τζαμιά. Ὅκτώ χιλιάδες χριστιανοί
τῆς Τραπεζούντας θά ιδρύσουν ὀρεινοὺς οἰκισμούς
στήν περιοχή τῆς Θοανίας (Τόνιας). Οἱ πληθυσμοί
αὐτοί θά ἐξισλαμιστοῦν στή συνέχεια, κυρίως στά
τέλη τοῦ 17ου αἰῶνα ἀπὸ τίς πιέσεις καί τοὺς φοβε-
ροὺς διωγμοὺς ἐναντίον τους.

Ἀπό τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰώνα θά ξεκινήσει ἡ ἐκπαιδευτική κίνηση στόν Πόντο, ὅπως καί στόν ὑπόλοιπο ἑλληνικό κόσμο. Ἡ Τραπεζούντα θά ἐξελιχθεῖ σέ κέντρο τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων. Τό πρῶτο σχολεῖο πού λειτούργησε ἦταν τό «Φροντιστήριο Τραπεζούντος» τό 1682. Στή Σινώπη ὑπῆρχε ἑλληνικό σχολεῖο ἀπό τό 1675. Στήν Ἀργυρούπολη ἱδρύθηκε τό 1733, καί στά τέλη τοῦ 18ου αἰώνα ἱδρύθηκαν σχολεῖα στή Σαμψούντα καί στήν Κερασούντα. Κατά τόν 19ο αἰώνα ἑκατοντάδες ἑλληνικά καί ἀλληλοδιδακτικά σχολεῖα ἱδρύθηκαν στόν Πόντο.

Τραπεζούντα

Βρίσκεται στους βόρειους πρόποδες τῶν Ποντιακῶν Ἄλπεων.

Τόν 19ο αἰώνα ἡ Τραπεζούντα εἶχε πληθυσμό περίπου 31.000 κατοίκους (μαζί μέ τὰ προάστια). Ἀριθμοῦσε 4.200 οἰκογένειες, ἀπό τίς ὁποῖες οἱ 2.500 ἦταν Ἑλληνικές.

Ὁ Ἑλληνισμός τῆς Τραπεζούντας συντηροῦσε τήν Φιλόπτωχο Ἀδελφότητα, καί τήν Ἀδελφότητα Κυριῶν ἡ Μέρμνα. Στήν πόλη λειτουργοῦσαν τέσσερα ἀλληλοδιδακτικά σχολεῖα Δημόσια, δύο Παρθεναγωγεῖα, ἡ Ρωμαίων Σχολή –τό γνωστό Φροντιστήριο– καί ἄλλα ἰδιωτικά.

Τό Φροντιστήριο Τραπεζούντας ἀποτελοῦσε ἓνα ἀπό τὰ σημαντικότερα ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα τῶν Ἑλλήνων τοῦ Πόντου. Ἦταν ὁ φάρος τοῦ ἀπομακρυ-

Τό Φροντιστήριο της Τραπεζούντας.

σμένου Ἑλληνισμοῦ. Ἀπό τό Φροντιστήριο ἔβγαιναν οἱ δάσκαλοι τοῦ Πόντου. Στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰῶνα ὑπῆρχαν στήν Τραπεζούντα συνολικά 1.250 σπουδαστές.

Ἀμισός

Μία ἀπό τίς μεγαλύτερες πόλεις στά παράλια του Εὐξείνου Πόντου εἶναι ἡ Ἀμισός (Σαμψούντα), στό δέλτα τῶν ποταμῶν Ἄλυ καί Ἰρι. Ἡ θέση της ἦταν ιδιαίτερα προνομιακή, γεγονός τό ὁποῖο τήν κατέστησε σταδιακά μεγάλο λιμάνι καί μεῖζον ἐμπορικό κέντρο τοῦ ἀρχαίου κόσμου, δεύτερο σέ σπουδαιότητα μετά τῆς Σινώπης.

Τό ἀρχικό της ὄνομα ἦταν Ἀμισός. Στή συνέχεια μετονομάστηκε Σαμψούντα, ὀνομασία ἡ ὁποία προῆλθε ἀπό τήν ἔκφραση «εἰς Ἀμισόν», πού σταδιακά ἔγινε Σαμσοῦν καί μετέπειτα Σαμψούντα.

Ἡ Ἀμισός τόν 19ο αἰῶνα εἶχε περίπου 1.000 οἰκογένειες ἀπό τίς ὁποῖες οἱ μισές ἦταν Ἑλληνικές.

Άμισός (Σαμψούντα)

Εἶχε δύο Ἑλληνικά σχολεῖα, ἓνα ἀλληλοδιδακτικό καί ἓνα Παρθεναγωγεῖο. Στήν πόλη ὑπῆρχαν ἐπίσης πολλά κοινωνικά ἱδρύματα, φιλόπτωχες ἀδελφότητες καί σύλλογοι.

Κερασούντα

Ἡ Κερασούντα ἀπέχει 175 χιλιόμετρα ἀπό τήν Τραπεζούντα. Ὄφειλε τό ὄνομά της στό σχῆμα δύο κεράτων πού σχηματίζει ἡ πόλη. Κατά ἄλλη ἐκδοχή στά δάση τῶν κερασιῶν, πού ἀφθονοῦν στήν περιοχή της.

Τό 1913 ἡ Κερασούντα εἶχε 30.000 κατοίκους, ἀπό τούς ὁποίους οἱ Ἑλληνες ἦταν 17.000.

Ἀργυρούπολη

Εἶναι πόλη τοῦ νομοῦ Τραπεζούντας, περίπου 100 χιλιόμετρα νότια τῆς Τραπεζούντας. Ὄνομαζόταν καί Γκιουμουσχανέ –τόπος ἀργύρου– γιά τά

πλούσια μεταλλεΐα αργύρου πού εΐχε άλλοτε ή πόλη καΐ όλη ή περιοχή.

Ή Άργυρούπολη αναπτύχθηκε σέ κέντρο του έλληνισμού, μέ μεγάλη ανάπτυξη στο έμπόριο καΐ στίς τέχνες. Εΐχε τίς πλουσιότερες έκκλησίες χάρη στα χρυσά καΐ άσημένα αφιερώματα των χριστιανών κατοίκων. Τό 1723 ιδρύθηκε στήν Άργυρούπολη ή Σχολή Έλληνικών Μαθημάτων, πού μετονομάστηκε «Φροντιστήριο», τό όποιο αποτέλεσε τόν πνευματικό φάρο τής Χαλδίας.

Σινώπη

Ή Σινώπη, παραλιακή πόλη του Πόντου, αποτελεί τήν πρώτη ελληνική άποικία των Μιλησίων στον Πόντο (8ος αΐ. π.Χ.) καθώς καΐ τήν άφετηρία του έξελληνισμού των εκεί άκτών. Άποικίες της ήταν ή Τραπεζούντα, ή Κερασούντα, τά Κοτύωρα κ.ά.

Άπό αυτήν πέρασαν οΐ «Μύριοι» του Ξενοφώντα. Τά ισχυρά τείχη τής πόλης τήν προστάτευαν άπό έπιδρομές βαρβαρικών λαών καΐ πειρατών σέ όλη τήν ιστορία της. Αποτελούσε ένα σημαντικό λι-

Σινώπη

μάνι. Ἡ πόλη ἀποτέλεσε σημαντικό κέντρο τοῦ Χριστιανισμοῦ πού κηρύχθηκε ἐκεῖ ἀπό τόν Ἀπόστολο Ἄνδρέα.

Ὁ ἑλληνικός πληθυσμός τῆς Σινώπης πρὶν ἀπὸ τὸ 1914 ἦταν 5.000, ἐνῶ στὰ περίχωρα ὑπῆρχαν ἄλλοι 2.000 Ἕλληνες. Οἱ Ἕλληνες διατηροῦσαν ἀστική σχολή, παρθεναγωγεῖο καὶ τρεῖς ἐκκλησίες.

Ἄλλες πόλεις καὶ χωριά τοῦ Πόντου

Κρώμνη, Σάντα, Πάφρα, Κοτύωρα (Ὀρντού), Ἀμάσεια, Κόμανα, Ὄφη, Σούρμενα, Ἴμερα, Μούζενα, Νικόπολη, Θοανία (Τόνγια), Πλάτανα, Ἄρδασσα, Τρίπολη, Ριζούντα, Πουλαντζάκη, Νικόπολη, Τοκάτη, Θέρμη, Μάτεν, Μερζιφούντα, Φάτσα, Νεοκαισάρεια, Τσάμπασι καὶ Ἡράκλεια.

ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ

Μία ἀπὸ τίς μεγαλύτερες Ἑλληνικές περιοχές τῆς ἀνατολικῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἶναι ἡ Καππαδοκία. Μετὰ τὴν κατάκτησή της ἀπὸ τόν Μέγα Ἀλέξανδρο ἄρχισε σταδιακά ἡ μαζικὴ ἐγκατάσταση Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν στὴν περιοχὴ της, ἡ ὁποία συνεχίστηκε ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους του σέ ὅλη τὴ διάρκεια τῆς Ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς.

Τόν 1ο μ.Χ. αἰῶνα ὁ ἐξελληνισμός τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἦταν πλήρης. Αὐτό βοήθησε πολὺ στὴν ἐξάπλωση τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἔτσι δημιουργήθηκαν

στήν περιοχή αξιόλογα κέντρα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅπως εἶναι ἡ Καϊσάρεια.

Τόν 3ο-5ο αἰώνα στήν Καππαδοκία ἄκμασαν ἡ παιδεία καί ἡ φιλολογία. Ἐδῶ διακρίνονται οἱ μεγάλοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος Ναζιανζηνός καί Γρηγόριος Νύσσης, ἀδελφός τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

Στά τέλη τοῦ 11ου αἰώνα ὑπέταξαν τήν Καππαδοκία οἱ Σελτζοῦκοι Τοῦρκοι καί στή συνέχεια οἱ Ὀθωμανοί, λίγο μετά τήν κατάληψη τῆς Κωνσταντινούπολης.

Ἡ Καππαδοκία εἶχε χριστιανικό πληθυσμό κατά πλειοψηφία μέχρι τόν 12ο αἰώνα μ.Χ. Μετά τήν κατάκτησή της ἀπό τοὺς Σελτζούκους καί τοὺς Ὀθωμανούς, οἱ περισσότεροι κάτοικοί της ἐξισλαμίστηκαν.

Τό 19ο αἰώνα ἄρχισε νέα ἀκμή τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ στοιχείου καί τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων.

Ἡ Καππαδοκία εἶναι μιά περιοχή μέ μοναδικά

άξιοθέατα καί αξιοθαύμαστη ἀρχιτεκτονική. Αυτό ὀφείλεται στήν ἔκρηξη τοῦ ἡφαιστείου Ἀργαῖος –δέν γνωρίζουμε πότε– πού γέμισε μέ λάβα τήν περιοχή της. Ὡστόσο ἡ Καππαδοκία ἀναγεννήθηκε κυριολεκτικά μέσα ἀπό τίς στάχτες της. Ἡ φύση σταδιακά κατασκεύασε τό δικό της γλυπτό ἀπό τμήματα μαλακοῦ βράχου.

Ὅταν οἱ Χριστιανοί τῆς Καππαδοκίας ἐκδιώκονταν ἀπό τοὺς Ρωμαίους καί στή συνέχεια ἀπό μουσουλμανικές ἐπιδρομές, ἀναζήτησαν κρυψῶνες πού θά τοὺς προστάτευαν ἀπό τοὺς ἐχθρούς τους. Ἔτσι δημιούργησαν ὑπόγειες ἐκκλησίες καί πάνω ἀπό 30 ὑπόγειες πόλεις, οἱ ὁποῖες στέγαζαν μέχρι καί 10.000 ἄτομα ἡ καθεμία.

Κατά τόν 4ο αἰῶνα κατέφθασαν στήν περιοχή οἱ πρῶτες ὁμάδες Χριστιανῶν ἀναχωρητῶν. Καθοδηγούμενοι ἀπό τόν Μέγα Βασίλειο ἄρχισαν νά σμιλεύουν ἀσκητήρια καί ναούς πάνω στοὺς βράχους. Ἡ πνευματική ζωή πού ξεκίνησε ἀπό τήν Καισάρεια, τήν πρωτεύουσα τῆς Καππαδοκίας, ἐξελίχθηκε τό-

σο πολύ στήν περιοχή, ώστε ή Καππαδοκία έφτασε νά έχει περισσότερες από 1.000 έκκλησίες.

Καισάρεια

Ή Καισάρεια είναι ή πρωτεύουσα τής Καππαδοκίας. Τήν εποχή τής ρωμαϊκής αυτοκρατορίας ή Καισάρεια απέκτησε δόξα καί ακμή καί έφτασε νά αριθμεί 400.000 κατοίκους. Ύπηρξε έμπορικό κέντρο, καθώς ή θέση όπου βρισκόταν ευνουσε τήν εξαιρετική ανάπτυξη της. Γι' αυτό ή Καισάρεια κίνησε τό ιδιαίτερο ενδιαφέρον όχι μόνο τών Ρωμαίων αλλά καί τών Βυζαντινών.

Μετά τήν μάχη του Μαντζικέρτ (1071 μ.Χ.) άρχισε ή έγκατάσταση μουσουλμανικών Τουρκικών φύλων στο έσωτερικό τής Μικρής Άσίας καί ή περιοχή υπέστη πολλές καταστροφές. Πολλοί Έλληνες κάτω από τήν Όθωμανική πίεση απώλεσαν τή γλώσσα τους, διατήρησαν, όμως, τή Χριστιανική πίστη καί τήν έθνική τους συνείδηση.

Καισάρεια

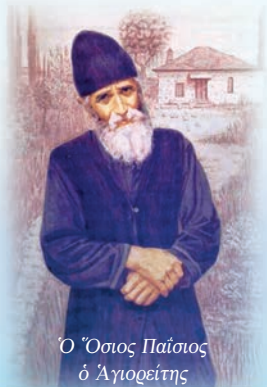
Πρίν από τό 1923 λειτουργούσαν στήν πόλη Ἑλληνικό δημοτικό σχολεῖο, παρθεναγωγεῖο, καθώς καί ἡ περίφημη Ἱερατική σχολή, ὅπου φοιτοῦσαν μαθητές ἀπό ὅλη τή Μικρά Ἀσία. Πρίν ἀπό τή Συνθήκη τῆς Λωζάνης ζοῦσαν στήν πόλη καί τά γύρω προάστια τῆς περίπου 60.000 κάτοικοι, ἀπό τοῦς ὁποίους οἱ 10.000 ἦταν Ἑλληνες Καππαδόκες.

Φάρασα

Τά Φάρασα ἦταν χτισμένα σέ ὑψόμετρο 1.050 μέτρων, 89 χιλιόμετρα νότια τῆς Καισάρειας. Πρίν ἀπό τή Μικρασιατική Καταστροφή τά Φάρασα ἦταν σχεδόν ἀμιγῶς ἐλληνόφωνο χριστιανικό χωριό μέ ἐλάχιστες οἰκογένειες μουσουλμάνων. Ἦταν τό κεντρικό κεφαλοχώρι μιᾶς εὐρείας περιφέρειας τῆς Ν.Α. Καππαδοκίας.

Τό 1905 ὁ χριστιανικός πληθυσμός τῶν Φαράσων ὑπολογίζεται σέ 1.600 ἄτομα, ἐνῶ τό 1924 ἦταν 583. Στό χωριό ὑπῆρχε ἕνα σχολεῖο καί μία ἐκκλησία.

Τά Φάρασα εἶναι ἡ πατρίδα τοῦ Ἁγίου Ἀρσενίου τοῦ Καππαδόκη καί τοῦ Ἁγίου Παΐσιου τοῦ ἀγιορείτου, τόν ὁποῖο βάπτισε ὁ Ἅγιος Ἀρσένιος.

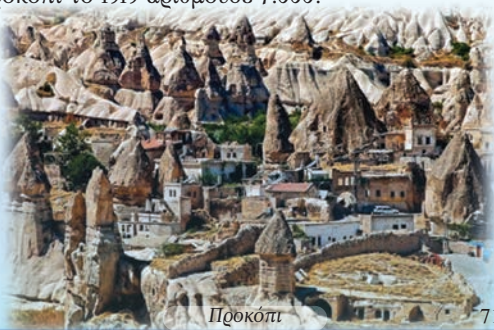

Ὁ Ὅσιος Παῖσιος
ὁ Ἀγιορείτης

Προκόπι

Μέσα σέ μιά κοιλάδα γεμάτη φυσικές πυραμίδες βρίσκεται τό Προκόπι, 50 χιλιόμετρα δυτικά τῆς Καισάρειας. Ὁ σχηματισμός τῆς κοιλάδας τοῦ Προκοπίου συνδέεται μέ τήν ἡφαιστειακή δραστηριότητα τοῦ Ἀργαίου ὄρους. Ἀλλεπάλληλα στρώματα ἡφαιστειακοῦ ὑλικοῦ κάλυψαν τή φυσική λεκάνη, δημιουργώντας μία μοναδική φυσική σύνθεση, πού τό 1985 χαρακτηρίστηκε ἀπό τήν Unesco ὡς μνημεῖο φυσικῆς κληρονομιάς. Ὅπως συνέβαινε καί σέ πολλούς ἄλλους οἰκισμούς τῆς Καππαδοκίας, τά παλαιότερα σπίτια ἦταν λαξευμένα στό μαλακό βράχο.

Στό Προκόπι ἔζησε αἰχμάλωτος ὁ ὄσιος Ἰωάννης ὁ Ρῶσος καί στόν ὁμώνυμο ναό πού χτίστηκε μετά τόν θάνατό του φυλασσόταν τό λείψανό του. Τή μνήμη του ἐόρταζαν μέ λαμπρότητα οἱ κάτοικοι ὅλης τῆς περιοχῆς. Ὁ ἐλληνικός πληθυσμός στό Προκόπι τό 1919 ἀριθμοῦσε 7.000.

Ὁ ναός τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου στήν Καρβάλη

Καρβάλη

Πρόκειται γιά τήν πρώην Ναζιανζό, τήν πατρίδα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Μεταγενέστερα ἦταν γνωστή μέ τό ὄνομα Γκέλβερι (Καρβάλη) καί κατοικοῦνταν μέχρι τό 1924 ἀπό 2.000 περίπου Ἑλληνες. Ὄταν ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ἐκοιμήθη στό χωριό Γκέλβερι (Καρβάλη), κτίστηκε τό 385 πρὸς τιμήν του Ὁρθόδοξος Χριστιανικός ναός ἀπό τόν αὐτοκράτορα Θεοδόσιο. Ἐκεῖ φυλασσόταν ἀπό τό 390 μ.Χ. ὡς τό 1923 τό ἱερό σκὴνωμα τοῦ Ἁγίου, μαζί μέ τά ἅγια λείψανα τοῦ πατέρα του Γρηγορίου.

Στά χρόνια της Μικρασιατικῆς καταστροφῆς μέ τήν ἀνταλλαγή τῶν πληθυσμῶν οἱ ξεριζωμένοι Γκελβεριῶτες ἔσωσαν ἀπό τόν ναό τους ὅλα τά τιμαλφῇ καί μαζί μέ αὐτά καί τά ἅγια λείψανα τῶν Ἀγίων καί τά μετέφεραν μέ καράβι στή νέα τους πατρίδα, τή Νέα Καρβάλη, λίγο ἔξω ἀπό τήν Καβάλα.

Σινασός

Ἡ Κωμόπολη Σινασός βρίσκεται στό κέντρο τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πολύ κοντά στήν Καισάρεια. Ὁ ἐλληνικός πληθυσμός της πρίν ἀπό τήν Ἀνταλλαγή ἀνερχόταν σέ 3.000. Οἱ Σινασίτες ἦταν Ἑλληνες Χριστιανοί Ὁρθόδοξοι, μέ ἔντονο θρησκευτικό συναίσθημα ἀλλά καί μέ ἰσχυρό ἐθνικό φρόνημα.

Ἰδιαίτερα ἀνεπτυγμένη στή Σινασό ἦταν ἡ Ἑλληνική Παιδεία. Λειτουργοῦσαν νηπιαγωγεῖο, παρθεναγωγεῖο καί ἀρρεναγωγεῖο. Τό ἀρρεναγωγεῖο συστήθηκε τό 1821 μέ Σιγίλιο τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε΄, δύο μῆνες πρίν τόν ἀπαγχονισμό του.

Ἡ εὐσέβεια, χαρακτηριστικό τῶν Καππαδόκων, ἦταν πολύ ἔντονη καί στούς Σινασίτες. Στήν κωμόπολη ὑπῆρχαν δύο ἐνοριακοί ναοί, ἓνα μοναστήρι καί 40 περίπου παρεκκλήσια. Πηγή εὐημερίας γιά τή Σινασό ἦταν τό ἐμπόριο.

ΠΗΓΕΣ

1. Ν. Μουτσόπουλος, Κ. Βακαλόπουλος, Ἀρ. Κεσόπουλος, Ἀλησμόνητες Πατρίδες, Ἡ Φωτοδότρα Μικρασία, ἐκδ. Τζιαμπίρης Πυραμίδα.
2. Felix Sartiaux, Ἑλληνική Μικρασία, Μετάφρ. Ντίνα Νίκα, Ἐκδ. Ἱστορητής, 1993.
3. Μιχαήλ Α. Ροδᾶς, Πῶς ἡ Γερμανία κατέστρεψε τόν Ἑλληνισμό τῆς Τουρκίας, ἐκδ. Λαβύρινθος, 2020.
4. Καραχρήστου Ἰωάννης, «Φάρασα», 2005, Ἐγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ἑλληνισμοῦ, Μ. Ἀσία.
5. Ἱστοσελίδες: Βικιπαίδεια, Εὐξείνος Λέσχη Βεροίας, Ἐνωσις Ποντίων Μελισσιῶν Ἀττικῆς Λελέβω σε, Διακόνημα, facebook.com, www.trapezounta.gr, Pontika.gr, Mikrasiatis, taxidologio.gr

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΘΡΩΣΙΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΔΡΑΜΑΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ Ο ΔΡΑΜΑΣ κ. ΠΑΥΛΟΣ

Δρ. Θεολογίας Α.Π.Θ.

Έκλογή: 5/10/2005. Χειροτονία: 9/10/2005.

Ένθρόνισις: 19/11/2005.

Α΄ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

Έδρα: Δράμα, Βενιζέλου 168 Τ.Θ. 78, Τ.Κ.: 66131

Τηλέφωνο: (πρόθεμα 25210) Μητροπολίτου

καί Γραφείων: 32362 Fax: 33014

e-mail: imdramas@otenet.gr

Internet site: www.imdramas.gr

Πρωτοσύγκελλος: Άρχιμ. Οίκουμενικοῦ Θρόνου
Γεώργιος Τσακίρογλου

Γραφεῖον Μητροπολίτου. Εἰσηγηταί: Διάκονοι:
Βασίλειος Ἀθανασιάδης καί Κωνσταντῖνος Χλιάρας

ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

1. Μητροπολιτικόν

Πρόεδρος: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης

Μέλη: Πρωτ. Ἀναστάσιος Κουρτεσίδης, Πρωτ. Ἀνέστης Παπαδόπουλος, Ἀναστάσιος Χατζηκυριακίδης (δικηγόρος), Δημήτριος Μπαϊρακταρίδης (πτυχ. Σχολῆς Ν.Ο.Ε.), Λεωνίδας Γαλανόπουλος καί Παναγιώτης Λεπίδης (Ἐκκλ. Σύμβουλοι)

Γραμματεὺς: Δημήτριος Βογιατζῆς

2. Ἐπισκοπικόν Δικαστήριον

Πρόεδρος: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης

Μέλη: Ἀρχιμ. Γεώργιος Τσακίρογλου καί Πρωτοπρ. Παντελεήμων Παπαδόπουλος

3. Γενικόν Φιλόπτωχον Ταμεῖον

Πρόεδρος: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης

Μέλη: Ἀρχιμ. Γεώργιος Τσακίρογλου, Πρωτ. Ἀναστάσιος Κουρτεσίδης, Λεωνίδας Γαλανόπουλος, Μαρία Παπαδάκη

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ

Γραφεῖον Γάμων καί Διαζυγίων – Γραφεῖον Α.Δ.-Τοπικόν ΤΠΟΕΚΕ: Ἀρχιμ. Χριστόδουλος Μετεντζίδης

Γραμματεὺς-Υπεύθυνος ἐπιστολογραφίας Μητροπολίτου: Δημήτριος Βογιατζῆς

Λογιστήριον-Ταμεῖον: Παναγιώτης Πετρίδης

Τεχνικόν Γραφεῖον:...

Ὁδηγός: Εὐθύμιος Παπαδόπουλος

Κλητήρ: Μιχαήλ Τσαούσης
Ένοριακοί Ναοί: 102
Μοναστηριακοί Ναοί: 4
Έφημέριοι: Λειτουργοί: 95
Πρεσβύτεροι: 93
Διάκονοι: 2
Συνταξιούχοι Ίερείς: 25

ΙΕΡΑΙ ΜΟΝΑΙ

Άνδρῶα

Ίερά Λαυρεντιανή Μονή Μεταμορφώσεως τοῦ
Σωτῆρος-Νέα Σουμελᾶ

Διεύθυνσις: Τέρμα Εὐξείνου Πόντου
Τ.Κ. 661 00 Νέα Κρώμνη Δράμας

Γυναικεῖαι

1. Ίερά Μονή Παναγίας Εἰκοσιφοινίσσης:

Ἔτος ιδρύσεως: 452
Διεύθυνσις: Τ.Κ. 620 47 Πρώτη Σερρών
Τηλ: 2510-516581
Ἡγουμένη: Ἀλεξία Μοναχή (Μον. 18)

2. Ίερά Μονή Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος:

Ἔτος ιδρύσεως: 1976
Διεύθυνσις: Τ.Κ. 661 00
Ταξιάρχαι Δράμας. Τηλ: 25210-45023
Ἡγουμένη: Πορφυρία Μοναχή (Μον. 32)

Μετόχια Ίεράς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης:

- α. Παναγία ἡ Ἡλιόκαλλη ἐν Σέρραις
β. Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος Θάσου

Ὑπὸ ἀνασύστασιν:

Ἰ.Μ. Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Πρασινάδας
Παρανεστίου. Τηλ. 25240-22032

Υπεύθυνος: Ἀνατόλιος Μοναχός

Β΄. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

Θεῖον Κήρυγμα

Ὁ Πρωτοσύγκελλος, ὁ ἱεροκέρυξ Σεβαστιανός Τσιαντῆς (τηλ. 25210-32782 καὶ 32733), οἱ ἀρχιερατικοὶ ἐπίτροποι, οἱ ἐφημέριοι πτυχιούχοι Κληρικοί, ὡς καὶ οἱ ἐντεταλμένοι λαϊκοὶ Θεολόγοι.

Κατήχησις

Κατηχητικά Σχολεῖα: Κατώτερα, Μέσα, Ἀνώτερα, σύνολον 45.

Κύκλοι μελέτης Ἀγίας Γραφῆς, σύνολον 55.

Ἑσπεριναὶ Ὁμιλίαι

Εἰς τὰς ἐνορίας τῆς Δράμας καὶ τὰς ἑδρας τῶν ἀρχιερατικῶν περιφερειῶν, σύνολον 14.

Ραδιοφωνικαὶ ἔκπομπαι

Μέσῳ ἀναμεταδότου μεταδίδεται τό πρόγραμμα τοῦ Ραδιοφ. Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ «Πειραϊκὴ Ἐκκλησία».

Ἱερά Ἐξομολόγησις

Εἰς μέν τήν πόλιν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑπό τοῦ Πρωτοσυγκέλλου καί ἄλλων πεπειραμένων κληρικῶν. Κατά τάς περιόδους τῆς Νηστείας 20 Πνευματικοί Πατέρες περιοδεύουν ἀπάσας τάς ἐνορίας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Βιβλιοπωλεῖον «ΖΥΓΑΚΤΗΣ»

Γεωργίου Σταύρου 2. Τηλ. 25213 03736.

Υπεύθυνη: Βασιλική Χατζημαργαρίτου

Κατασκηνώσεις

Μόνιμοι ἐγκαταστάσεις εἰς Γρανίτην καί Ἐξοχήν Δράμας. Υπεύθυνοι: Ἀρρένων: Ἀρχιμ. Σεβαστιανός Τσιαντῆς. Θηλέων: Ἐλισάβετ Στάθη, Ἐκπαιδευτικός.

Ἀντιαιρετική Δραῖσις

Υπεύθυνος: Ἀρχιμ. Σεβαστιανός Τσιαντῆς

Υπηρεσία Ἀσθενῶν

Υπεύθυνος: ...

Υπηρεσία Συμπαράστασεως Οἰκογενείας

Υπεύθυνος: Πρωτ. Ἀναστάσιος Κουρτεσίδης

Βιβλιοθήκη Ἱ. Μητροπόλεως ἐν τῷ Ἐπισκοπείῳ

Υπεύθυνος: Παναγιώτης Πετρίδης

Ποιμαντική Στρατοῦ

Ὑπό τοῦ Ἱερέως τοῦ Συντάγματος καί τινων Κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Αΐθουσαι Διαλέξεων

1. Ἱερᾶς Μητροπόλεως «Ἑλληνικόν Φροντιστήριον Τραπεζοῦντος» 2. Χριστιανικῆς Ἑστίας 3. ΓΕΧΑ

Ὅρθόδοξοι Χριστιανικαί Ἀδελφότητες

α. ΖΩΗ. β. ΣΩΤΗΡ: Διακονοῦν τό κατηχητικόν καί κηρυκτικόν ἔργον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Γ'. ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

1. **Γενικόν Φιλόπτωχον Ταμεῖον:** Ὑπεύθυνος ὁ Σεβασμιώτατος καί 31 Ἑνοριακά Φιλόπτωχα Ταμεῖα.
2. **Ταμεῖον Ὑποτροφιῶν πρὸς ἐνίσχυσιν Ἱεροσπουδαστῶν καί Φοιτητῶν.**
3. **«Χριστοδούλειος οἶκος Ξενίας»** παρὰ τόν Ἱερόν Ναόν Ἀγίας Τριάδος Δράμας.

Δ'. ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ

Τοπικαί Ἑορταί: α) Ὑπεραγίας Θεοτόκου Εἰκοσιφοινίσσης εἰς τήν ἐν Παγγαίῳ φερώνυμον Μονήν, ἔνθα εὐρίσκεται ἡ ἱερὰ εἰκὼν αὐτῆς (15 Αὐγ.). β) Ἀγίας Βαρβάρας, πολιούχου Δράμας (4 Δεκ.). γ) Ὁσίων Γερμανοῦ καί Διονυσίου, Ἀ' Πατριάρχου Κων/πόλεως, κτητόρων τῆς Ἱ.Μ. Εἰκοσιφοινίσσης (22-23 Νοεμ.). δ) 172 Ὁσιομαρτύρων, ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Εἰκοσιφοινίσσης ἀναιρεθέντων 24 Ἀπριλίου 1507

(Κυριακή τοῦ Θωμᾶ). ε) Ἁγίου Ἱεροεθνομάρτυρος Χρυσοστόμου, Μητροπολίτου Δράμας-Σμύρνης (Κυριακή πρό τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ). στ) Ὁσίου Γεωργίου τοῦ Νέου Ὁμολογητοῦ (4 Νοεμβρίου) καί λιτάνευσις τῆς λάρνακος Αὐτοῦ ἐν Δράμα κατὰ τήν Δ΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν. ζ) Ἁγίου Δαβίδ, τελευταίου αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος, 1η Νοεμβρίου.

Ἱερά λείψανα

- Εἰς τὰς Ἱεράς Μονάς καί τινας Ἱερούς Ναούς. Μέγα μέρος τῶν ἱερῶν λειψάνων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης ἐσυλήθη ὑπό τῶν Βουλγάρων ἐπιδρομέων καί κατακτητῶν κατὰ τὰ ἔτη 1917 καί 1941-1944 καί κατακρατεῖται εἰς Σόφιναν.
- Ὁσίου Γεωργίου τοῦ Νέου εἰς Ἱ. Μονήν Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος Ταξιάρχων (Σίψα Δράμας).

Ε΄. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Μουσεῖον Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης: Παραπλεύρως τοῦ Ἐπισκοπείου.

Ἱστορικά Μνημεῖα: α) Ὁ Ἱερός Ναός Ἀγίας Σοφίας Δράμας, 10ου αἰῶνος. β) Ὁ Ἱερός Ναός τῶν Ἀγίων Ταξιάρχων Δράμας, 14ου αἰῶνος. γ) Ὁ παλαιός Μητροπολιτικός Ναός Δράμας, 18ου αἰῶνος.

Νηστεῖες τῆς Ἐκκλησίας

- * Τετάρτη καί Παρασκευή (ὅλον τό ἔτος)
- * Μεγάλη Τεσσαρακοστή
- * Μεγάλη Ἑβδομάδα
- * Ἀγίων Ἀποστόλων
- * Δεκαπενταγούστου
- * Τεσσαρακοστή Χριστουγέννων

Ἐπίσης νηστεύουμε χωρίς λάδι κατά τίς παρακάτω ἑορτές, ὁποιαδήποτε ἡμέρα κι ἂν τύχουν, ἐκτός ἐάν συμπέσει Σάββατο ἢ Κυριακή, ὁπότε καταλύουμε μόνο κρασί καί λάδι:

- * 5 Ἰανουαρίου, παραμονή Θεοφανείων
- * 29 Αὐγούστου, ἀποτομή τῆς κεφαλῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου
- * 14 Σεπτεμβρίου, Ὑψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ

Καταλύσεις Νηστειῶν

Κατά τήν Τετάρτη καί Παρασκευή, ὅταν αὕτη συμπίπτει μέ Δεσποτική ἑορτή ἢ Θεομητορική ἢ ἑορτή Ἀγίων, ἐπιτρέπεται κατάλυση ἄλλοτε γενική καί ἄλλοτε μερική. Συγκεκριμένα:

Α) Κατάλυσις εἰς πάντα

- * Ἀπό 25 Δεκεμβρίου μέχρι 4 Ἰανουαρίου καί στίς 6 Ἰανουαρίου.

- * Από την Κυριακή του Τελώνου και Φαρισαίου μέχρι την Κυριακή του Ἀσώτου.
- * Κατά την Ἑβδομάδα τῆς Τυροφάγου (μόνο τυρί, αὐγά καὶ λοιπά γαλακτοκομικά, ὄχι ὅμως κρέας).
- * Κατά την ἑβδομάδα τῆς Διακαινησίμου (Κυριακή τοῦ Πάσχα μέχρι τοῦ Θωμᾶ).
- * Κατά την ἑβδομάδα τοῦ Ἀγίου Πνεύματος (μετά την Πεντηκοστή).

Β) Κατάλυσες ἰχθύος

Κατά τίς 7 Ἰανουαρίου, 2 Φεβρουαρίου, 25 Μαρτίου, 24 καὶ 29 Ἰουνίου, 6 καὶ 15 Αὐγούστου, 8 Σεπτεμβρίου, 14 καὶ 21 Νοεμβρίου.

Γ) Κατάλυσες οἴνου καὶ ἐλαίου

- * κατὰ τίς 11, 16, 17, 18, 20, 22, 25, 27, 30 Ἰανουαρίου
- * κατὰ τίς 8, 10, 11, 17, 24 Φεβρουαρίου
- * κατὰ τίς 9, 26 Μαρτίου
- * κατὰ τίς 23, 25, 30 Ἀπριλίου
- * κατὰ τίς 2, 8, 15, 21, 25 Μαΐου
- * κατὰ τίς 8, 11, 30 Ἰουνίου
- * κατὰ τίς 1, 2, 17, 20, 22, 25, 26, 27 Ἰουλίου
- * κατὰ τὴν 31η Αὐγούστου

- * κατά τίς 1, 6, 9, 13, 20, 23, 26 Σεπτεμβρίου
- * κατά τίς 6, 18, 23, 26 Ὀκτωβρίου
- * κατά τίς 1, 8, 12, 13, 16, 25, 30 Νοεμβρίου
- * κατά τίς 4, 5, 6, 9, 12, 15, 17, 20 Δεκεμβρίου

Κατά τίς νηστείες τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καί τῶν Χριστουγέννων (ἀπό 21 Νοεμβρίου ἕως 12 Δεκεμβρίου) καταλύουμε ψάρι, ἐκτός Τετάρτης καί Παρασκευῆς. Ὅλα τά Σάββατα καί τίς Κυριακές τοῦ ἔτους δέν νηστεύουμε ἀπό κρασί καί λάδι, πλὴν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου.

Νηστεῖες κατά τίς ὁποῖες δέν τελοῦνται γάμοι

- α) Ἀπό τῆς 17ης Δεκεμβρίου μέχρι τῶν Χριστουγέννων
- β) Ἀπό τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς μέχρι καί τοῦ Μεγάλου Σαββάτου
- γ) Ἀπό τῆς 1ης μέχρι καί τῆς 14ης Αὐγούστου
- δ) Τήν 29ην Αὐγούστου, Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου
- ε) Τήν 14ην Σεπτεμβρίου, τοῦ Σταυροῦ
- στ) Τήν 5ην Ἰανουαρίου, παραμονή Θεοφανείων

ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΕΡΩΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ

ΚΥΡΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΕΟΡΤΕΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΜΗΝΕΣ	ΕΣΠΕ- ΡΙΝΟΣ	ΟΡΘΟΡΟΣ	ΑΠΟΛ. Θ. ΛΕΙ- ΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	5:00	7:30	10:30
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	5:00	7:30	10:30
ΜΑΡΤΙΟΣ	6:00	7:30	10:30
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	6:00	7:00	10:00
ΜΑΪΟΣ	7:00	7:00	10:00
ΙΟΥΝΙΟΣ	7:00	7:00	10:00
ΙΟΥΛΙΟΣ	7:00	7:00	10:00
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	7:00	7:00	10:00
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	7:00	7:00	10:00
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	6:00	7:30	10:30
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	5:00	7:30	10:30
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	5:00	7:30	10:30

ΑΓΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΗΜΕΡΟΝ	ΕΝΑΡΞΙΣ
ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ	7:30 π.μ.
ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ	7:00 π.μ.
ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ	7:30 π.μ.
ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΘΕΟΦΑΝΕΙΩΝ	7:30 π.μ.
ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ	7:30 π.μ.

Αἱ Μεγάλαι Βασιλικαὶ Ὡραι τῶν Χριστουγέννων καὶ Θεοφανείων ἀναγιγνώσκονται τὸ ἑσπέρας τῆς προπαραμονῆς. Τὸ Εὐχέλαιον τῆς Μεγάλης Τετάρτης εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἀγίου Νικολάου Δράμας τελεῖται 4:00 μ.μ.

ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ		ΕΝΑΡΞΕΙΣ
ΠΡΟΗΓΙΑΣΜΕΝΗ Θ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	Ὡς ὁ Ὁρθρος ἢ ὁ Ἑσπερινός τοῦ μηνός	
ΜΕΓΑ ΑΠΟΔΕΙΠΝΟΝ	Ὡς ὁ Ἑσπερινός τοῦ μηνός	
ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ		7:00 μ.μ.
ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ὝΜΝΟΣ		7:00 μ.μ.
ΜΕΓΑΣ ΚΑΝΩΝ	Ὡς ὁ Ἑσπερινός τοῦ μηνός	
ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ		
ΑΚΟΛΟΥΘΙΕΣ ΤΟΥ ΝΥΜΦΙΟΥ		7:30 μ.μ.
ΠΡΟΗΓΙΑΣΜΕΝΕΣ ΘΕΙΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ	Ὡς ὁ Ὁρθρος τοῦ μηνός	
ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΤΑΡΤΗ - Ἱερὸν Εὐχέλαιον		5:00 μ.μ.
ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΤΑΡΤΗ - Ἀκολ. τοῦ Νιπτῆρος		7:00 μ.μ.
ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΜΠΤΗ ΠΡΩΙ -		
Ἑσπερινός καὶ Θεία Λειτουργία		7:00 π.μ.
ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΜΠΤΗ ΕΣΠΕΡΑΣ -		
Ἀκολουθία τῶν Ἀγίων Παθῶν		7:00 μ.μ.
ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΠΡΩΙ -		
Μ. Ὁρες, Ἀποκαθήλωσις		8:00 π.μ.
ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΕΣΠΕΡΑΣ -		
Ἀκολουθία τοῦ Ἐπιταφίου		7:00 μ.μ.
ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΕΣΠΕΡΑΣ -		
Ἑξοδος τοῦ Ἐπιταφίου		9:00 μ.μ.
ΜΕΓΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ ΠΡΩΙ -		
Ἑσπερινός καὶ Θεία Λειτουργία		8:00 π.μ.
ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ		
ΕΝΑΡ. ΤΗΣ ΠΑΝΝΥΧΙΔΟΣ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ		11:00 η νυκτερινῇ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ		12:00 η νυκτερινῇ
Β' ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ (Εἰς τὸν Ἱ. Μητροπολιτικόν		Ὡς ὁ Ἑσπερινός τοῦ
Ναόν Δράμας: 11 π.μ.)		μηνός

Χρήσιμα τηλέφωνα Ν. ΔΡΑΜΑΣ

Ι. Μητρόπολις Δράμας imdramas@otenet.gr	25210 32362
	Fax: 25210 33014
Δήμος Δράμας dhmos-dramas@dra.forthnet.gr	25210 25555
Δήμος Δοξάτου info@doxato.gr	25210 69528
Δήμος Προσοτσάνης dimarxeio@prosotsani.gr	25223 50103
Δήμος Παρανεστίου	25243 50100

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Άστυνομική Διεύθυνση Δράμας	25210 22341
Τμήμα Τροχαίας Δράμας	25210 22340
Έλληνικά Ταχυδρομεία	25210 48320
Δασαρχείο	25210 57841
Αρχαιολογικόν Μουσείον	25210 31365
ΟΤΕ	25210 26999
Σπήλαιον Πηγών ποταμού Άγγιτη (Μααρά)	25220 60460
Χιονοδρομικόν Κέντρον Φαλακρού	25210 62224
	25230 81000

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ

Νοσοκομείον Δράμας	25210 23351
Κέντρον Υγείας Παρανεστίου	25240 22222
Κέντρον Υγείας Προσοτσάνης	25220 22222
Κέντρον Υγείας Κ.Νευροκοπίου	25230 22222

ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕΣΑ

Κ.Τ.Ε.Λ. Δράμας	25210 32421
Ο.Σ.Ε. Δράμας	25210 36569
ΤΑΞΙ Δράμας 25210 22022 25210 32111	25210 21112

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

ΤΗΛΕΦΩΝΑ

ΤΟ ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 2022
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΔΡΑΜΑΣ
Α Φ Ι Ε Ρ Ω Μ Ε Ν Ο Ν
ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΝ
ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ
ΕΤΥΠΩΘΗ ΤΟΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟΝ
ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΕΤΟΥΣ 2021
ΕΙΣ ΤΙΣ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
«ΜΕΛΙΣΣΑ»

Έμπροσθόφυλλο: Πανόραμα Μικρᾶς Ἀσίας (σύνθεση)
Ὅπισθόφυλλο: Τό καμπαναριό τῆς Ἀγίας Φωτεινῆς στή Σμύρνη.

Σελιδοποίηση-Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία
Γραφικὲς Τέχνες «ΜΕΛΙΣΣΑ»
57021 Ασπροβάλτα Θεσσαλονίκης
Τηλ.: 23970 23313 • Fax: 23970 21754
email: melissa@melissaprint.com • www.melissaprint.com